

Užsakovas:

Tyrimų objektas: Žemės sklypas, unikalus Nr. 4400-1668-4984,
Kadastro Nr. 8884/0009:334, Bundalų k.,
Saugų sen., Šilutės r. sav.

Istoriniai tyrimai (Istorinė pažyma)

Autorė:

**[Redacted Name], istorikė,
NKP apsaugos specialistė
(LR Kultūros ministerijos atest. Nr. 0547)**

Klaipėda, 2022

ISTORINĖ PAŽYMA

SKLYPO PLANINĖ SITUACIJA

Tiriamas žemės sklypas, unikalus Nr. 4400-1668-4984, suplanuotas dabartinės Bundalų kaimo teritorijos šiaurės vakarų dalyje, Minijos upės rytų pakrantėje, Bundalų kaimo istorinės teritorijos šiaurės rytų dalyje, pagrindinio kelio vakarų pusėje (Pav. 3, Pav. 4, Pav. 15). Žemės sklypą iš rytų pusės riboja kelias Nr. 23-11-12, iš kitų pusių – gretimi kadastro požiūriu suformuoti sklypai (Pav. 2, Pav. 6).

Tiriamas žemės sklypas nepatenka į valstybės saugomą teritoriją – Minijos valstybinį ichtiologinį draustinį ((Minijos valstybinio ichtiologinio draustinio ribų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016-11-30 nutarimu Nr. 1181). Sklypo vakarų pakraščio riba atskiruose fragmentuose sutampa su Minijos upės pakrantės apsaugos juostos ir Minijos upės apsaugos zonos ribomis (Pav. 6/2).

IŠ BUNDALŲ KAIMO ISTORIJS

Už 13 km į vakarus nuo Saugų, už 2 km į šiaurės rytus nuo Sakūčių įsikūręs senas Bundalų kaimas išsidėstęs Šilutės r. sav. Šilutės rajono savivaldybės šiaurės vakarų dalyje, abipus Minijos upės. Kaimo istorinės teritorijos ribos XX a. antroje pusėje pasikeitė. Šiuo metu beveik visa kaimo teritorija išsidėsčiusi Minijos upės rytų pusėje (Pav. 3, Pav. 15). Kaimo rytų pusė dalis priklauso Šilutės r. sav. Saugų seniūnijai, vakarų dalis Kintų seniūnijai. Didžioji kaimo istorinės teritorijos dalis Minijos upės vakarų pakrantėje priskirta Mockių kaimui. Bundalus iš vakarų riboja Minijos upė, iš šiaurės ir šiaurės rytų – Lankupių kaimo, iš pietų-pietvakarių – Sakučių kaimo teritorijos, iš pietryčių supa Bundalų miško masyvas (Pav. 3). 2009 m. Bundalų kaime buvo 13 gyventojų¹.

Bundalų kaimo pavadinimas, tarmiškai *Būndalā*, kildinamas iš asmenvardžio *Bundalas*, kuris aptinkamas šaltiniuose nuo XVII a. P.vz., 1614 m. minimas *Peter Bundell*, 1842 m. – Anike Bundals, Peter Bundullen (įrašai Priekulės liuteronų bažnyčios krikštų registravimo knygose). Vėliau šaltiniuose sutinkamos kaimo gyventojų pavardės *Bundullis*, *Bundul*, *Bundulis*, *Bunduls*. Šaltiniuose aptinkamos šios pavadinimo, atskirais atvejais sudėtinio, versijos: *Peter Bundell* (1614), *Peter Bunduln oder (arba) Peter Bundeln* (1785), vėliau – *Bundeln*. Bundulen, Bundullen, Bundulln, Bunduln; šaltiniuose lietuvių kalba – Bundulai².

1635 m. duomenimis, Bundalai priklausė Vyžeikių valsčiui³. Pagal 1785 m. duomenis, Bundalai (*Bunduln oder Peter Bundeln*) buvo Priekulės valsčiaus valdiškų žemių karališkųjų valstiečių kaimas (laisvas nuo baudžios prievolių; vokiečių k. *Königliches Bauerndorf*). XVIII a. Prūsijos žemėse įvedus administravimą pagal valstybinius dvarus *domenus*, Bundalų kaimas priskirtas Klaipėdos apskrities Priekulės domeniui, Priekulės valsčiui, Priekulės evangelikų liuteronų parapijai⁴. Gyventojai katalikai priklausė Klaipėdos katalikų parapijai. Kaime 1871 m. stovėjo 15 gyvenamųjų namų (sodybų), gyveno 23 šeimos, 2 vieniši. Iš 129 gyventojų tik vienas buvo katalikas, likę – liuteronai. Pagal XIX a. pabaigos – XX a. pradžios duomenis, Bundaluose gyventojų į XIX a. pabaigą mažėjo: 1885 m. buvo 109 gyv., 1905 m. – 83 gyv.⁵ 1905 m. surašymo duomenimis, Bundalų kaime buvo 83 gyventojai. Iš jų 76 save laikė lietuviais, 6 – vokiečiais⁶. 1910 m. Bundaluose buvo 64 gyventojai⁷. 1939 m. kaimas priklausė Lankupių kaimo bendrijai (vok. *Landgemeinde*). Jame iki 20 ha buvo 4 ūkiai, virš 50 ha – 5. Tuo metu kaimas turėjo 65 gyventojus. Šaltinyje kaimo apstatyme minima viena jauja, viena klėtis, *motorinis malūnas* (su tiriamu sklypu susijusioje sodyboje. – J. V.). Kaimas turėjo savo kapinaites, naudojosi Lankupių paštu ir mokykla. Bundalų didysis miškas priklausė Šilutės apskrities Norkaičių girininkijai⁸.

Tarpukariu kaimas priklausė Venckų valsčiui (*Amtsbezirk Wensken*). 1934 m. valsčiaus viršaičiu buvo stambus kaimo ūkininkas, sodybos į šiaurę nuo malūno sodybos savininkas Hans Kaitinnus (Kaitinnus)⁹. Pagal žmonių prisiminimus sudarytame 1939 m. Bundalų kaimo žemės sklypų ir namų valdų savininkų sąrašė minimos šios pavardės ir jų valdyti žemės plotai (rašoma kaip šaltinyje vokiečių kalba. – J. V.): Bundels Gertrud, jaunoji ūkininkė (*Jungbau*); Jakomeit Johann, ūkininkas, 57,50 ha; Jakuszeit Johann (Michel), ūkininkas, 17 ha; Kaitinnus Hans, ūkininkas, 80 ha; Kibelka Gustav, ūkininkas ir kanalo (Vilhelmo. – J. V.) darbininkas, ? ha; Klimkeit Georg, jaunasis ūkininkas, ? ha; Klimkeit Jakob, ūkininkas, 52,20 ha; Liebe Wilhelmine, ūkininkė, 10,89 ha; Mahlke Alma, ? ha; Marks Johann, vaikų išlaikomas karštinčius (vok. *Altsitzer*); Marks Martin, ūkininkas, 16 ha; Petereit Johann, ūkininkas, 50,52 ha; Petereit Martin, karštinčius; *Ringies Emil*, ūkininkas, 67,50 ha (su tiriamu sklypu

susijusios sodybos prieškaryje savininkas. – J. V.); Tazsus Rosa, rentininkė; Tazsus Martin, ūkininkas, 10 ha (8, S. 88).

Esminiai Bundalų, kaip ir daugumos krašto gyvenviečių, kraštovaizdžio pokyčiai vyko Antrojo pasaulinio karo pabaigoje ir pokaryje. Artėjant rusų frontui ar iškart po karo, palikę sodybas, iš kaimo išsikėlė beveik visi vietos gyventojai. Keičiantis frontams 1944 m. rudenį – 1945 m. pradžioje dėl apšaudymų sudegė dalis kaimo sodybų. Dalį tuščių sodybų nuardė sukūrenimui malkoms rusų kareiviai ir pokaryje – atsikėlėliai. Dalis tuščių apleistų sodybų XX a. penktojo dešimtmečio pabaigoje – šeštajame dešimtmetyje sunyko savaime. Išlikę ūkiai su visu turtu nacionalizuoti, sovietų valdžios išskirstyti kaip komunalinės valdos atsikėlėliams iš įvairių Lietuvos vietų arba perimti vietos kolūkio žinion. Sovietmečiu dėl apstatymo, demografinių, kitų teritorinių-administracinių pokyčių pasikeitė Bundalų kaimo istorinės ribos, pakito urbanistinė struktūra. Šiuo metu Bundalų kaimo teritorija, išskyrus nedidelį fragmentą, išsidėsčiusi Minijos upės rytų pusėje (Pav. 3).

BUNDALŲ KAIMO ISTORINIO APSTATYMO APIBŪDINIMAS APYLINKIŲ APSTATYMO KONTEKSTE

Bundalų kaimas priskiriamas krašto laukininkų (žemdirbių) kaimams, kurie, pagal architektą, dr. Martyną Purviną, krašte susiklostė bent keliolikos skirtingų struktūra ir pobūdžiu variantų. Tokiai įvairovei įtakos turėjo sudėtinga krašto istorija, per kolonizaciją paplitę ūkininkavimo tradicijos, krašto administraciniai pertvarkymai. Be to, „<...> gamtinės sąlygos lėmė atskirų vietovių žmonių gyvenamosios ypatybes, ten vyravusius pagrindinius verslus (ir jiems labiausiai tikusias kaimo struktūras“¹⁰. Bundalų, kaip ir gretimų prie Minijos upės įsikūrusių gyvenviečių, apstatymo raidą veikė vietos landšaftas, klimatas, Rytprūsių ir Vakarų Žemaitijos pasienio gyvenviečių apstatymo tradicijų sąveika. Dauguma kaimų kūrėsi kaip pasklidi vienkieminiai, sodyboms išsimėčius įvairiais atstumais nuo pagrindinio kelio arba Minijos upės patogesnėse landšaftiniu požiūriu, aukštesnėse, sausesnėse vietose. Į vienkiemius vedė įvairus šalutinių kelių tinklas. Neretai vienkieminėse gyvenvietėse susiklostydavo branduoliniam kaimui būdingas sodybų telkimasi grupėmis į savotišką apstatymo centrą ar kelis centrus patogiausiose gyvenvietės vietose, išlaikant sodybos vienkieminį pobūdį. Toks gyvenviečių planas buvo tradicinis pasienio su Žemaitija gyvenvietėms. Jis įvardijamas kaip *būdingas* žemaičiams¹¹. XX a. pradžios tyrinėtojų išskirti krašte paplitę trys skirtingi statybos būdai: „<...> valstiečių, Kuršių marių pakrantėse gyvenančių žvejų ir Kuršių nerijos gyventojų sodybos“¹². Priekulės apylinkėse, abipus Minijos upės buvo paplitusi žemdirbių ūkiams būdinga *valstietiškoji statyba*. Čia „<...> sodybos įsikūrusios prie upių, už kalvų, <...> arba slėniuose ir apaugusios dideliais medžiais, daugiausia guobomis ir beržais. Jeigu prie ežero arba upės yra <...> patogios sąlygos sodyboms, <...> jos išsidėsčiusios arčiau viena kitos, bet visos yra atskiros. Privaziavimo keliai dažnai veda į įvairias puses. <...> Didesnėse sodybose <...> matome <...> daugybę pastatų, susispietusių dažnai apie stačiakampį kiemą“ (12). Tyrinėtojų teigimu, laukininkų sodybų apstatymas dažnai dėl ūkinės veiklos pobūdžio ir mąsto grupuotas į atskirus kiemus. „<...> Aplink gerą kiemą stovėjo gyvenamasis būstas ir klėtis su jiems abiem būdingais prieangiais ir išraiškinga puošyba, taip pat rūšiai, arklidės, kuro saugyklos. Ūkinį kiemą sudarė tvartai, daržinės, o pirtis ir jauja statytos atokiau dėl gaisro pavojaus. Sodybos buvo didelės, nes ūkis turėjo likti nedalomas, jame gyveno kelių kartų šeimos. <...> Visur augo gausybė želdinių, ne tik sodai, daržai, bet ir gėlių darželiai, lapuočiai medžiai. <...> Vaismedžiai glaudėsi šalia gyvenamojo būsto, kad saugotų nuo stiprių vakarų ir šiaurės vėjų. Gražiai išpuošti vartai, tvoros, šuliniai, aviliai, kiti mažosios architektūros statinėliai derėjo prie pusiau atvirų prieangių, ažūriškos puošybos, augmenijos <...>. Vėliau dalis sodybų perstatytos pagal geometrinį stačiakampio planą – vakarietiško pavyzdį ir valdžios nurodymus, tačiau išlaikė funkcinių erdvių sudalinimą, želdinių gausą. Šitokios, ypač būdingos kolonistams ir naujakuriams, vadinamo „prūsiškojo kiemo“, sodybos buvo statomos atsižvelgiant į valdžios reikalavimus tvarkingai rikiuoti pastatus atokiau vienas nuo kito dėl gaisro saugos. Tokių sodybų buvo ir visai mažų, vos iš dviejų pastatėlių, ir didelių, su erdviais kiemais, mūriniais pastatais, išgrįstais kiemais“¹³.

Į rytus nuo pamario, palei Minijos upę ir jos aplinkoje įsikūrę laukininkų kaimai buvo nedideli, iki 30-ties sodybų, išsidėsčiusių abipus upės. Kaimuose, kaip būdinga krašto sodyboms, vyravo *vokiško* (*prūsiško*) kiemo tipas: pastatai statyti kiemo pakraščiais, paliekant kiemo vidų neapstatytą, nors vienkieminio kaimo struktūra to nereikalavo – sodybos buvo išsidėsčiusios viena nuo kitos įvairiais atstumais,

neapstatytos teritorijos pakako. Tradiciškai, sodybose buvo prisilaikoma sienų lygiagretumo ar 90° kampo.

Stambesniuose ūkiuose arčiau namo statyti klėtis ir rūšys, kuris būdavo sumūrijamas iš akmenų ar plytų, dažnai – arkiniu skliautu, beveik iki stogo apipiltas žemėmis. Tvartas, dažniausia, stovėdavo priešais gyvenamą pastatą, kitame kiemo pakraštyje, abu – šonu į kiemo vidų. Jauja statyta atokiausiai. Krašto žemdirbių laukininkų sodyboms buvo būdingi dideli medžiai kieme. Pastatų išdėstymui kiemo pakraščiais pagal paskirtį įtakos turėjo vietos klimatas. Gyvenami pastatai, dažniausia, statyti kiemo pietų pakraštyje. Prie jų būdavo užveisiamas sodas. Prie upės įsikūrusios sodybos tradicinė namo padėtis – galu į upės pusę, bet statyta ir šonu į upę, priklausomai nuo sodybos vietos landšafto patogumo (11).

Regiono, kuriam priklausė Bundalai, kaimų apstatyme iki XIX a. vidurio vyravo vietos meistrų statybos mediniai pastatai nendrių stogais. Iki XX a. pradžios dominavo pusiau valminiai arba dvišlaičiai stogai, nuo XX a. pradžios paplito dvišlaičiai stogai. Nuo XIX a. antrosios pusės, plintant Rytprūsių mūrinei architektūrai, dažniau naudota molio čerpių danga.

Gyvenamieji pastatai statyti dažniau mediniai, vieno aukšto, 1 a. su pastoge, dvišlaičiais, dvišlaičiais pusiau valminiais gegninių konstrukcijų stogais, neaukštomis (iki 2,2–2,3 m) tašytų rąstų sienomis, išorėje vertikaliai apkaltomis lentomis. Gyvenamojo pastato planas – *trilypis arba dviejų galų*, su priemene pastato viduryje per visą jo plotį. Būdingas trobos priemenės elementas – *kaminas-virenė (juodoji virtuvė)*, išmūrytas siaurėjantis nuo grindų, su apatinėje dalyje įrengtomis atviromis ugnivietėmis maisto gaminimui, iki XX a. pirmos pusės beveik išnyko. Skurdesnėse žvejų ir mažžemių valstiečių sodybose iki XX a. pirmos pusės statytos viduje vieno galo trobos. Namu viduje XIX a. pabaigoje – XX a. pirmoje pusėje sienos tinkuotos moliu, baltintos kalkėmis. Nuo XIX a. antros pusės plintant tradicinei Rytprūsių mūrinei architektūrai, ūkiniai pastatai, dažniau tvartai, statyti mūriniai, dažnai mišraus medžiagiškumo – dalis medinė, dalis drėbto molio ar raudonų plytų, plytų ir akmens mūro derinio. Pastarasis buvo gana populiarus nuo XIX a. pabaigos – XX a. pradžios. Mūrinė statyba naudota ir stambesnių ūkių gyvenamiesiems, kaimų visuomeniniams (mokyklos) pastatams. Mūrinių pastatų architektūros charakteringos detalės – angų segmentinės arkos formos sąramos, angokraščių raudonų plytų apvadai, dantyti plytų karnizai fasaduose vertinami kaip tradiciniai XIX a. antros pusės – XX a. pradžios Rytprūsių mūrinės architektūros dekoruoti elementai. Daržinės, stambesniems ūkiams būdingi svirnai statyti mediniai, rūšiai mūriniai (11).

XX a. pirmoje pusėje pastatai plėsti pristatant verandas, įrengiant pastoges.

Bundalų kaimo istorinė struktūra.

Iki XX a. pradžios iš esmės susiklosčiusi abipus Minijos upės išsidėsčiusio Bundalų kaimo urbanistinė struktūra, kaip rodo tikslesni XX a. pirmos pusės vokiški topografiniai žemėlapiai, be ryškesnių pokyčių išliko iki XX a. penktojo dešimtmečio vidurio (Pav. 11–11/2; Pav. 12–12/2; Pav. 16–16/2). Abipus Minijos upės anksčiau apstatytos aukštesnės, sausesnės, patogesnės ūkininkavimui ir žvejybai vietos. Bundalų kaimo atveju pagrindine apstatymo linija (keliu) tapo Minijos upė. Kaimo struktūroje, skirtingai nuo aplinkinių vienkieminių, gatvinių-upinių kaimų, susiklostė ryškesni branduolinio kaimo elementai, patogesnėse landšafto ir susisiekimo požiūriais vietose vienkieminiams sodyboms susitelkiant grupėmis. Kaimo pakraščiais retai buvo įsikūrę negausūs vienkiemiai.

XX a. pirmos pusės vokiečių kartiniai topografiniai žemėlapiai iš serijos *Messtischblatt* <...> *Kukoreiten, M 1:25000*, rodo, kad dauguma Bundalų k. sodybų buvo susitelkusios į centrą kaimo vakarų pusėje; kaimo rytų pusėje ryškiausias kelių stambių ūkių grupė buvo išsidėsčiusi iš pietų pusės prie Minijos u. senvagės kilpos (Pav. 11–11/2; Pav. 12–12/2; Pav. 16–16/2). Sodybų grupės supo vietinių kelių, takų, kanalų išraižytos, sklypeliais suskirstytos upės pakrantės pievos. Kaimas į šiaurę link Lankupių ir į pietus link Sakūčių plėtėsi pakrantėse retai išsimėčiusiais vienkiemiais, nors neapstatytų vietų upės pakrantėse buvo pakankamai, o aplink plytėjo neapstatyti pievų plotai. Bundaluose, kaip prie Minijos upės įsikūrusiuose Sakūčiuose, Lankupiuose, Grumbliuose, sodybos kūrėsi gana arti upės pakrantės. Dauguma sodybų turėjo pakrantėje įsirengdavo primityvių konstrukcijų (kelios lentos) priplaukėlę valčiai, o upės pakrantę ties sodyba sutvirtindavo lauko rieduliais, įrengdavo akmeninius ar medinius kelių pakopų laiptelius. Bundalų kaimo istorinėje rytų pusės struktūroje ryškiausia linija buvo pakrante nuo Sakūčių link Lankupių į šiaurę einantis kelias. Beveik visos sodybos, buvo „įsispraudusios“

ruože tarp šio kelio ir Minijos u. pakrantės. Už kelio į rytus driekėsi sklypais suskirstytos šienaujamos pievos.

Kaimo rytų pusės tankiausio apstatymo vietą, kuriai priskirtinas tiriamas sklypas, iš šiaurės riboja Minijos upės senvagės kilpa, iš pietų – į Miniją nuvestas kanalas. Bundalų kaimo rytų dalyje XX a. pirmoje pusėje buvo įsikūrę kaimo svarbūs ūkinės ir visuomeninės paskirties objektai. Čia veikė motorinis malūnas (su tiriamu sklypu susijusi sodyba; žr. 8-ą nuorodą, p. 87–88). Bundalų kaimo pietryčių kampe, miške, prie kelio į Sakūčius (*Michelsakuten*) buvo įsikūrusi Norkaičių urėdijos Bundalų girininkijos sodyba. Minijos senvagės kilpoje buvo įrenginys trianguliacinis punktas. Senvagės kilpos šiaurės pusėje, Minijos u. pakrantės aukštumėlėje iki šiol išlikusios Bundalų senosios kapinaitės.

Bundalai vystėsi kaip žemdirbių (laukininkų) gyvenvietė; užsiėmusių tik žvejybos verslu, kaip rodo minėtas kaimo 1939 m. gyventojų sąrašas, nebuvo. Derlingą žemę dirbę, vešlias pievas naudoję vietos gyventojai, kaip ir Nemuno deltos salos prie upių įsikūrę laukininkai, statėsi vidutinio dydžio sodybas su keliais įvairaus dydžio pastatais. Būta mišrių ūkinių medinių pastatų (ilgame statinyje įrengtos tvarto, daržinės, įvairių sandėliukų patalpos). Vyravo mediniai trobesiai, dengti nendrių stogais. Gyvenamieji pastatai bei pagrindiniai ūkiniai pastatai statyti gana ilgi¹⁴. Pagal XX a. pirmos pusės kartografiją, kaime vyravo arti upės pakrantės įsikūrusios vidutinės 3–4 pastatų sodybos. Tačiau būta ir stambių ūkių, kuriuose stovėjo iki dešimties pastatų (su tiriamu sklypu susijusi malūno sodyba, gretimos sodybos iš šiaurės, pietų pusių).

Kaimo istorinis kraštovaizdis didžiąja dalimi sunyko pirmais pokario dešimtmečiais, kai buvo nugriauta, dažniausia, sukūrenimui, ar sunyko likę be savininkų dalis sodybų, dėl pokyčių aplinkoje sunyko istorinės išlikusių sodybų ribos ir struktūros vientisumas (malūno sodyba ir kt.). Sovietmečiu dėl apstatymo pokyčių ir kolūkio ūkinės veiklos sunyko didžioji dalis kaimo istorinio vidaus kelių-takų-kanalų tinklo.

SKLYPE STOVĖJUSIOS SODYBOS DATAVIMAS

Viešajam naudojimui prieinamų su tiksliais nuorodomis pateikiamų interaktyvių kartografinių šaltinių lyginamoji analizė rodo, kad sklypo vietoje ir artimoje aplinkoje gana tankaus sodybinio apstatymo jau būta XVIII a. pabaigoje – XIX a. Dėl šio laikotarpio kartografijos schemiškumo nėra galimybės tiksliau apibrėžti tiriamo sklypo vietą, apibūdinti jos apstatymo mastą, pobūdį (Pav. 7, Pav. 8, Pav. 9, Pav. 10). XVIII a. pabaigos – XIX a. schemiškuose žemėlapiuose teritorijoje, kurioje išsidėstęs tiriamas sklypas, malūno žymens nėra. Jis anksčiausiai aptinkamas 1912 m. žemėlapyje (Pav. 11–11/3). Istoriniu požiūriu logiška manyti, kad iki XX a. pradžios sklypo vietoje buvęs apstatymas ne kartą kito.

Su tiriamu sklypu susijusi malūno sodyba, remiantis istorinės kartografijos lyginamąja analize, įsikūrė XIX a. pabaigoje ar XX a. pradžioje. Urbanistinės struktūros požiūriu ji visiškai susiformavo iki XX a. pirmojo dešimtmečio pabaigos (1910 m. sudaryto žemėlapiu 1912 m. leidimas; Pav. 11–11/2) ir be ryškesnių pokyčių išliko iki XX a. vidurio.

Su sklypu susijusios malūno sodybos struktūra pakito XX a. antroje pusėje ir XXI a. pradžioje: visi sodybos rytų pusės, atitinkančios tiriamo sklypo teritoriją, pastatai nugriauti pirmais pokario dešimtmečiais. Sodybos istorinė teritorija XXI a. pradžioje suskaidyta į du kadastro požiūriu suformuotus sklypus – aprašomą sklypą ir sklypą iš vakarų pusės. Pastarajame išlikę senieji sodybos pastatai rekonstruoti, perstatyti, dalis pastatų nugriauta.

SKLYPO SAVININKŲ RAIDAI

Duomenys apie tiriamo sklypo žemės ir apstatymo savininkus yra fragmentiški, vėlyvi – iš XX a. pirmosios pusės, pagrįsti išėivių iš Klaipėdos krašto Priekulės apylinkių publikuotais prisiminimais ir minimaliais archyvinių dokumentų iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo (*LCVA*) duomenimis (Pav. 19–19/2).

XX a. pirmos pusės kartografijoje užfiksuota nemaža malūno sodyba, kurios istorinės teritorijos rytų pusėje išsidėstęs tiriamas sklypas, pagal archyviniais šaltiniais nepatvirtintus žmonių prisiminimus, iš pradžių (XX a. pradžioje?) priklausė *Bundului* (Bundals, Bundels, Bundullis, Bunduls)¹⁵. 1921 m. Klaipėdos krašto Klaipėdos krašto pramonės, prekybos ir žemės ūkio objektų adresų knygoje 1921

Adressbuch des Memelgebietes für Handel, Gewerbe und Landwirtschaft Bundalų kaimo malūnas, Bundalo pavardė neminimi.

Iš Priekulės valsčiaus Šventvakarių kaimo kilusio, pokaryje emigravusio į Vokietiją Evaldo Rugulio (*Ewald Rugullis*) publikuotuose prisiminimuose teigiama, kad su tiriamu sklypu susijusi malūno sodyba prieškaryje priklausė ūkininkui Emiliui Ringiui (*Emil Ringies*), valdžiusiam 67,50 ha žemės. Publikacijoje įdėtame žemėlapyje *Messtischblatt 0594 Kukoreiten*, M 1:25 000, 1936 m. leidimo fragmente sunumeruotų sodybų sąrašė *Emil Ringies* sodyba pažymėta Nr. 8 (8, S. 87–88). Bundalų kaimo ūkininkas Emilis Ringys (*Emils Ringes*, g. 1897 m.), minimas Klaipėdos krašto šeimų 1939 m. sąrašė¹⁶. Manoma, kad su sklypu susijusios sodybos savininkas *Emilis Ringys* karo pabaigoje iš kaimo pasitraukė. Jo 60 ha ūkis, penki sodybos pastatai minimi Bundalų (šaltinyje – *Bundulų*) kaime *be šeiminių likusių* su visu turtu nacionalizuojamų ūkių aprašyme (tikslus dokumento datavimas nenurodytas. Pagal Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA) pateiktą informaciją, datuotinas 1944–1948 m. (Pav.19–19/2).

Nacionalizuota sodyba sovietmečiu vietos kolūkio naudota kaip komunalinė valda. Buvusio *Emilio Ringio* ūkio rytų pusė, kurioje stovėję pastatai nugriauti, priklausė kolūkio žemės naudmenims. Atkūrus nepriklausomybę, pagal Vilkyčių kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projektą 2007 m. suplanuotas, 2008 m. patvirtintas aprašomas žemės sklypas priklausė *R(-). N(-)*. 2010 m. aprašomas sklypas pirkimo-pardavimo sutarties pagrindu tapo *S(-). T(-)*. nuosavybe (Pav. 1, Pav. 2).

TIRIAMO ŽEMĖS SKLYPO ISTORINĖS URBANISTINĖS STRUKTŪROS CHARAKTERISTIKA

Aprašomas žemės sklypas, unikalus Nr. 4400-1668-4984, suplanuotas Bundalų kaimo istorinės teritorijos šiaurės vakarų pusėje (Pav. 15), Minijos upės rytų pakrantėje, į pietus nuo Minijos upės senvagės vingio, pagrindinio kelio vakarų pusėje. Ši kaimo vieta jau XIX a. buvo gana tankiai apstatyta (Pav. 7, Pav. 8, Pav. 9; Pav. 10–10/2). Čia klostėsi sodybinis apstatymas, kuris iki XX a. pradžios, tikėtina, keitėsi – sodybos perstatinėtos kitose vietose, kūrėsi naujos sodybos. Lyginant XIX a. ir XX a. pirmos pusės kartografiją, matoma, kad į XIX a. pabaigą į pietus nuo senvagės kilpos kaimo apstatymas retėjo, tačiau nuo XIX a. pabaigos – XX a. pradžios kūrėsi stambesni žemdirbių (laukininkų) ūkiai su gausniu apstatymu, vyraujančia vokiško (prūsiško) taisyklingo plano kiemo struktūra. Be statybas reguliavusių bendrų valdžios normų, įtakos turėjo ūkinės veiklos apimtis, papildomos ūkinės funkcijos (malūnas), klimatas, landšaftas ir bendros upių pakrantėse įsikūrusių krašto kaimų gyvenamosios tradicijos.

Tiriamas sklypas, pagal matininko nustatytą jo vietą istorinėje kartografijoje, atitinka XX a. pirmoje pusėje čia buvusios stambios malūno sodybos rytų pusę su dalimi apstatymo ir žemės naudmenų. Istorinės sodybos vakarų dalis prie upės pakrantės išsidėsčiusi gretimame sklype iš vakarų pusės, arčiau Minijos upės pakrantės. Todėl tiriamo sklypo struktūros raidos charakteristiką tikslinga pateikti visos istorinės malūno sodybos struktūros raidos kontekste.

Tiriamame sklype ir artimoje aplinkoje (būsima malūno sodybos teritorija. – J. V.) apstatymo būta jau XIX a. Pvz., 1860 m. žemėlapyje į pietus nuo senvagės, upės pakrante matoma nusidriekusi gana tankaus sodybinio apstatymo zona. Dėl XIX a. kartografijos žymenų schemiškumo tiksliai apibrėžti sklypo vietą, nustatyti jos apstatymo mastą nėra galimybės. Apytiksliai tiriamo sklypo vieta ir jos artima aplinka (būsima malūno sodyba. – J. V.) pažymėta orientaciniu tašku pasirinkus iš pietryčių, nuo Bundalų miško masyvo iki kaimo rytų pusės pagrindinio kelio einantį ir į jį ties XX a. pirmos pusės malūno sodyba „įsikertantį“ šalutinį kelią (Pav. 7, Pav. 8, Pav. 9, Pav. 10–10/2). Istorinių duomenų apie šioje vietoje XIX amžiuje veikusį malūną nerasta.

Tikslesnėje XX a. pirmos pusės vokiečių karinėje topografijoje *Messtischblatt Kukoreiten. 19. ir Messtischblatt 0594 Kukoreiten*, M 1:25 000, (Pav. 11–11/2, Pav. 112–12/2, Pav. 16–16/2) matoma vietoje, atitinkančioje tiriamą sklypą ir gretimą sklypą iš vakarų pusės, įsikūrusi struktūros požiūriu visiškai susiformavusi stambi malūno sodyba. 1912 m. žemėlapyje užfiksuotas sodybos struktūros vaizdas sutampa su žemėlapyje 1917 m., 1941 m. leidimuose matoma situacija. Ši aplinkybė rodytų, kad sodybos struktūra iki XX a. vidurio išliko nepakitusi. Tačiau negalima atmesti prielaidos, kad sodybos apstatyme XX a. pirmoje pusėje nežymių pokyčių būta, bet žemėlapyje vėlesniuose leidimuose jie

neužfiksuoti, o „perkeltas“ 1912 m. kartografinis vaizdas. Šios aplinkybės patikslinimui trūksta istorinės informacijos.

Malūno sodybos ribos. Pagal 1912 m., 1917 m., 1941 m. žemėlapius, su tiriamu sklypu susijusi malūno sodyba į vakarus buvo nusitęsusi iki pakrantės. Iš rytų ją ribojo pakrantės kelias, iš pietų ir šiaurės – gretimų dviejų stambių sodybų žemė. Pagal kartografinių žymenų išsidėstymą yra panašu, kad malūno sodybai XX a. pirmoje pusėje priklausė priešais ją, kelio rytų pusėje išsidėsčiusios pievos atribotas plotas ir tvenkinys prie kelio. Nuo pagrindinio kelio atsišakojantis įvažiavimas į sodybą ėjo per jos pietryčių kampą kiemo pietų pakraščiu tiesiai iki pakrantės.

Apstatymas. Malūno sodybos, XX a. pirmoje pusėje turėjusios apie 67,50 ha žemės (Pav. 21), kieme ir atokiau už kiemo į šiaurę ir pietus stovėjo iš viso devyni pastatai. Po vieną ilgą pastatą stovėjo kiemo pietų, vakarų ir šiaurės pakraščiuose. Vienas nedidelis pastatas stovėjo kiemo pietryčių pakraštyje, palei įvažiavimą į kiemą. Kiemo rytų pakraštyje vienas už kito lygiagrečiai stovėjo du panašaus dydžio ilgi pastatai. Ties jais kiemo viduje žemėlapiuose užfiksuotas malūno žymuo. Tai reikštų, kad kiemo rytų pakraščio abu pastatai, patogiai orientuoti galais į įvažiavimą į kiemą, priklausė malūno gamybinei zonai. Tradicinio vokiško (prūsiško) tipo stačiakampio kiemo struktūrą savotiškai pažeidė kiemo viduje, priešais vakarų pakraščio pastatą stovintis nedidelis statinys su daržo plotu šalia. Gyvenamasis pastatas pastatytas kiemo pietų pakraštyje (išlikęs gretimame sklype iš vakarų pusės. – J. V.). Po vieną pastatą stovėjo atokiau už kiemo, sodybos šiaurės ir pietų pakraščiuose buvusių pievų plotuose. Prie namo iš pietų pusės buvo didesnis daržas, sodas. Remiantis palei Minijos upę įsikūrusių gyvenviečių laukininkų sodybų ir Bundalų kaimo ūkių apstatymo tradicijomis ir gretimame sklype iš vakarų pusės išlikusių senųjų rekonstruotų pastatų vaizdu, manytina, kad malūno sodybos dalis pastatų buvo mediniai – namas, tikėtina, jauja, daržinė, dalis mūriniai ar mišraus medžiagiškumo, pvz., tvartas.

XX a. antrosios pusės kartografijoje nykstantis sodybos apstatymas žymėtas apytiksliai: 1968 m. žemėlapyje schemiškai kvadratėliu pažymėta sodyba, manoma, yra senosios malūno sodybos vakarų pusė su išlikusiais pastatais (gretimas sklypas iš vakarų p.); pavienis pastatas arčiau kelio, manoma, yra tiriamo sklypo teritorijoje stovėjęs vienas iš kiemo rytų pakraščio prie malūno stovėjusių dviejų pastatų (Pav. 18).

Malūno sodybos pastatų didžioji dalis XX a. antroje pusėje palaipsniui nugriauta arba perstatyta. Tiriamo sklypo teritorijoje senų pastatų neišlikę. Gretimame sklype iš vakarų pusės išlikę namas ir ūkiniai pastatai rekonstruoti, perstatyti, sudarkant istorinį vokiško (prūsiško) kiemo apstatymo vaizdą. Šiuo požiūriu pažymėtinas pastatas kiemo šiaurės pakraštyje su pristatytais dviem fligeliais iš šiaurės pusės.

Pastatų paskirtis, medžiagiškumas, architektūra. Archyviniais dokumentais pagrįstos informacijos apie sodybos pastatų išsidėstymą pagal paskirtį, medžiagiškumą, architektūrą neišlikę. Gretimo sklypo iš vakarų pusės esama apstatymo situacija rodo, kad kiemo pietų pakraštyje stovėjo medinis vieno aukšto dviejų galų namas dvišlaičiu stogu (išlikęs, rekonstruotas). Tikėtina, kad tvartas, tradiciškai laukininkų sodyboms, stovėjo priešais, kiemo šiaurės pakraštyje. Jis perstatytas į „U“ formos statinį su dviem fligeliais iš šiaurės pusės. Kiemo vakarų pakraštyje, pietryčių kampe prie įvažiavimo į kiemą bei kiemo viduje, priešais vakarų pakraščio pastatą, stovėję pastatai, manoma, buvo ūkinės paskirties. XX a. pirmos pusės žemėlapiuose ties kiemo rytų pakraščio dviem ilgais vienas už kito stovinčiais pastatais randamas vėjo malūno žymuo rodytų, kad jie priklausė malūno gamybinei zonai. Tačiau neatmestina tikimybė, kad kuriame nors iš jų dalis patalpų buvo gyvenamos paskirties. Sodybų šiaurės ir pietų pakraščiuose pievose stovėjusių dviejų pavienių pastatų paskirtis nežinoma. Krašto žemdirbių ūkių apstatymo tradicijos rodo, kad atokiau nuo kiemo statytos jaujos, kluonai.

Malūnas. Sodybos kiemo rytų pusėje, tiriamo sklypo ribose, arčiau kelio veikęs malūnas XX a. pirmosios pusės žemėlapiuose žymėtas kaip vėjo malūnas, tiksliau – vėjo jėgainė *Windrad* (pažodžiui liet. k. *vėjo ratas*). Tokius malūnus varė virš medinio korpuso (stiebo) pritvirtintas vėjo sukamas ratas (vėjo malūno žymenis žr. Pav. 13/2, Pav. 14/3, Pav. 16/2). Tikėtina, kad malūnas prieškaryje rekonstruotas, modernizuotas – pagal amžininkų prisiminimus, prieškaryje stambaus ūkininko *Emilio Ringio* sodyboje veikė motorinis malūnas (*Motormühle*; Pav. 21).

Iš sodybos pokario aprašų. *Emilio Ringio* sodybos, kaip *likusios be šeimininkų, aprašyme* prieš nacionalizavimą minima, kad sodyba turi 60 ha žemės, joje stovi penki pastatai: namas, tvartas, svirnas, klojimas ir dar vienas pastatas, įrašytas skiltyje *Kiti trobesiai* (Pav.19–19/2).

Į tiriamą sklypą patenkančios istorinės sodybos dalies apibūdinimas. Matininkui apibrėžus tiriamo sklypo vietą tikslesniuose 1912 m., 1917 m., 1941 m. žemėlapiuose, nustatyta, kad į sklypą patenka istorinės malūno sodybos rytų pusė su dalimi apstatymo. Dabartinėje situacijoje į tiriamą sklypą patektų: 1) kiemo rytų pakraštyje vienas už kito stovėję du ilgi pastatai. Jie neišlikę, tiksliai paskirtis, medžiagiškumas, architektūra nežinomi. XX a. pirmos pusės kartografijoje arti jų užfiksuotas malūno žymuo rodytų, kad pastatai priklausė malūno gamybinei zonai;

2) kiemo pietryčių kampe šonu į kiemo vidų, prie įvažiavimo stovėjęs nedidelis pastatas. Jis neišlikęs, tiksliai paskirtis nenustatyta;

3) atokiau nuo kiemo, sodybos pietų pakraštyje, pievoje stovėjęs pastatas. Jis nugriautas.

Taip pat į tiriamą sklypą patektų įvažiavimo nuo pagrindinio kelio į malūno sodybos kiemą trasa, daržų fragmentai, dalis nuo kiemo į šiaurę buvusios pievos.

Pagal tiriamo sklypo lokalizavimo XX a. pirmos pusės kartografijoje rezultatus, į tiriamą sklypą pietryčių gale patenka gretimos istorinės sodybos iš pietų pusės, prieškaryje priklausiusios stambiam ūkininkui *Hans Kaitinnus* (sodyba išlikusi, rekonstruota) pievos fragmentas (Pav. 11/3; Pav. 12/3, Pav. 16/3).

Su sklypu susijusios buv. malūno sodybos XX a. pradžioje susiklosčiusi struktūra didžiąja dalimi sunyko sovietmečiu ir XXI a. pradžioje: išlikę sodybos kiemo vakarų pusės pastatai, kaip minėta, perstatyti, rekonstruoti, dalis pastatų (kiemo vakarų pakraščio) nugriauta. Senosios sodybos rytų pusės, atitinkančios tiriamo sklypo vietą, struktūra visiškai sunykusi: pastatų neišlikę, teritoriją užima pievos. Tiriamame sklype iš buvusios malūno sodybos vizualiai išlikęs senasis įvažiavimas nuo kelio.

IŠVADA

Žemės sklypas, unikalus Nr. 4400-1668-4984, priklauso seno Bundalų kaimo istorinės teritorijos šiaurės rytų pakraščiui, kur į pietus nuo Minijos upės senvagės, upės rytų pakrantėje jau XIX a. buvo susiklostęs tankus apstatymas žemdirbių (laukininkų) sodybomis.

Matininkui apibrėžus tiriamo sklypo vietą tikslesnėje XX a. pirmos pusės vokiečių karinėje topografijoje *Messtischblatt Kukoreiten. 19. M 1:25000* (Pav. 11/3, Pav. 12/3) ir *Messtischblatt Kukoreiten. 0594., M 1:25000* (Pav. 16/3), nustatyta, kad į sklypą patenka iki XX a. pradžios į pietus nuo Minijos upės senvagės kilpos susiformavusios stambios devynių pastatų laukininko sodybos rytų pusė.

Sodyba struktūros požiūriu visiškai susiformavo iki XX a. pirmojo dešimtmečio pabaigos, tikėtina, XIX a. sodybinio apstatymo vietoje. XX a. pirmoje pusėje sodyba priklausė stambiam ūkininkui Emiliui Ringiui (*Emil Ringies*). Joje veikė malūnas – iš pradžių vėjinis (vėjo jėgainė, vok. k. *Windrad*), prieškaryje motorinis (*Motormühle*).

Karo pabaigoje savininkui pasitraukus, sodyba nacionalizuota. Sovietmečiu nugriauta dauguma pastatų, išlikę rekonstruoti, perstatyti. XXI a. pradžioje galutinai pažeistas istorinės sodybos teritorinis vientisumas, ją suskaidžius į du kadastriniais matavimais suformuotus sklypus.

Į sklypą patenkančioje prieškarinio sodybos rytų dalyje prieškaryje stovėjo: 1) du ilgi vienas už kito stovintys, manoma, malūno gamybinės zonos pastatai. Neatmestina tikimybė, kad juose būta gyvenamos paskirties patalpų; 2) nedidelis pastatas kiemo pietryčių kampe palei įvažiavimą (nugriautas, informacijos apie jį neišlikę); 3) pastatas už kiemo į pietus (nugriautas, duomenų neišlikę).

Pokario aprašymuose prieš nacionalizavimą *Emilio Ringio be šeimininkų likusi* sodyba užfiksuota kaip 60 ha ūkis su penkiais pastatais: namu, tvartu, klojimu, svirnu ir *kitu trobesiu*. Išsamesnio aprašymo nėra (Pav. 19–19/2).

Pagal tiriamo sklypo lokalizavimo XX a. pirmos pusės kartografijoje rezultatus, į tiriamą sklypą taip pat patenka įvažiavimo nuo pagrindinio kelio trasa; dalis istorinės sodybos iš pietų pusės (išlikusi) buvusių pievų (Pav. 11/3; Pav. 12/3, Pav. 16/3).

Sklype planuojant apstatymą, tikslinga atsižvelgti į šiame darbe minėtas krašto žemdirbių (laukininkų) sodybų apstatymo, pastatų medžiagiškumo, statybos tradicijas, kurių pavyzdžių išlikę Bundalų, Sakūčių, Lankupių kaimuose.

Istorikė Janina Valančiūtė

NUORODOS

- ¹ Duomenys – iš *Vikipedijos, laisvosios enciklopedijos*. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Kin%C5%Abnija>; http://lt.wikipedia.org/wiki/Saug%C5%B3_seni_%Abnija.
- ² Peteraitis Viktoras, *Mažosios Lietuvos ir Tvankstos vietovardžiai*, Vilnius, 1997, p. 92.; Bundalai/Mažosios Lietuvos enciklopedija. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-10-22]. Interneto prieiga: <https://www.mle.lt/straipsniai/silutes-apskrities-gyvenvieciu-pavadinimai-ir-ju-kilme>; Rugullis Ewald, *Errinnerungen an ein deutsches Grenzland an der Memel*, Hilden, 2000, S. 87, 88;
- ³ Jakštas Petras, *Senoji Šilutė*, Vilnius, 1994, p. 53.
- ⁴ Sembritzky J. *Geschichte des Kreises Memel*, Memel, 1918, S. 177.
- ⁵ *Die Gemeinden und Gutsbezirke des Preußischen Staates und ihre Bevölkerung – Nach den Urmaterialien der allgemeinen Volkszählung vom 1. Dezember 1871*, Heft I (die Provinz Preussen), Berlin, 1874, S. 14; *Gemeindelexikon für das Königreich Preußen – Auf Grund der Materialien der Volkszählung vom 1. Dezember 1885 und anderer amtlicher Quellen*, Heft I (Ostpreußen), Berlin, 1888, S. 14; *Gemeindelexikon für das Königreich Preußen – Auf Grund der Materialien der Volkszählung vom 1. Dezember 1905 und anderer amtlicher Quellen*, Heft I (Ostpreußen), Berlin, 1907.
- ⁶ Vileišis V. *Tautiniai santykiai Mažojoje Lietuvoje*, Kaunas, 1935. I-as priedas skyriuje „Statistinės lentelės“, p. 228.
- ⁷ *Gemeindeverzeichnis Deutschland 1900..... . Regierungsbezirk Königsberg. Landkreis Memel*. Prieiga per internetą: <http://www.ulischubert.de/geografie/gem1900/ostpreussen/memel.htm>
- ⁸ Rugullis Ewald, *Errinnerungen*, S. 87.
- ⁹ *Territoriale Veränderungen in Deutschland und deutsch verwalteten Gebieten 1874 – 1945*. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-10-24]. Interneto prieiga: www.teritorial.de.
- ¹⁰ Purvinas Martynas, Žemaitijos ir Klaipėdos krašto senųjų kaimų struktūra//*Liaudies kultūra*, 2005/5 (104), p. 37.
- ¹¹ Gimbutas J. Lietuvių sodžiaus architektūra Mažojoje Lietuvoje, Krašto kolonizacija ir architektūra/*Studia Lituanica*. I. Mažoji Lietuva, New York, N.I,1958, p. 161–162.
- ¹² Detlefsenas R. *Rytų Prūsijos kaimo namai ir medinės bažnyčios*, Išleista Berlyne 1911m., lietuviškas leidimas, Vilnius, 1995, p. 27–28.
- ¹³ Andriušytė Aistė, *Tradicinė Mažosios Lietuvos architektūra/Kaimo statyba: Mažoji Lietuva*, Vilnius: „Petro ofsetas“, 2013, p. 4–5.
- ¹⁴ Purvinas Martynas, *Būdingi tradicinės architektūros pavyzdžiai Nemuno deltos regioniniame parke*, Kaunas, 1999, p. 78.
- ¹⁵ Bundalų kaimo gyventojų *Mėtos Marksaitės-Veserienės* (vietinė, g. 1933 Bundalų k. sodyboje Minijos upės vakarų pakrantėje. – J. V.) ir 1958 m. į Bundalus iš Žemaitijos atsikėlusio jos vyro *Stasio Veserio* (g. 1933), 2009 m. gyvenusių nuo aprašomo sklypo vienoje iš sodybų į pietus, šio darbo autorei 2009-04-24 žodžiu pateiktų prisiminimų.
- ¹⁶ *Ortsfamilienbuch Memelland. Familienbericht*. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-10-20]. Interneto prieiga: <https://www.online-ofb.de/famreport.php?ofb=memelland&ID=I30690&nachname=RINGES&modus=&lang=de>; *Ortsfamilienbuch Memelland Personenliste*. *genealogy.net*. Žiūrėta [2022-05-11]. Interneto prieiga: <https://www.online.ofb.de/namelist.php?ofb=memelland&ort=BUNDELNKO05...>

VALSTYBĖS ĮMONĖ REGISTRŲ CENTRAS
 Lvivo g. 25-101, 09320 Vilnius, tel. (8 5) 2688 262, el. p. info@registorcentras.lt
 Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 124110246

NEKILNOJAMOJO TURTO REGISTRO DUOMENŲ BAZĖS IŠRAŠAS

2022-09-07 09:03:39

1. Nekilnojamojo turto registre įregistruotas turtas:

Registro Nr.: 44/1159607
 Registro tipas: Žemės sklypas
 Sudarymo data: 2008-09-25
 Šilutės r. sav., Saugų sen., Bundalų k.

2. Nekilnojamieji daiktai:

2.1. Žemės sklypas
 Šilutės r. sav., Saugų sen., Bundalų k.
 Unikalus daikto numeris: 4400-1668-4984
 Žemės sklypo kadastro numeris ir kadastro vietovės pavadinimas: 8884/0009:334 Vilkyčių k.v.
 Daikto pagrindinė naudojimo paskirtis: Žemės ūkio
 Žemės sklypo naudojimo būdas: Kiti žemės ūkio paskirties žemės sklypai
 Žemės sklypo plotas: 2.1000 ha
 Žemės ūkio naudmenų plotas viso: 1.9900 ha
 iš jo: ariamos žemės plotas: 1.9900 ha
 Kelių plotas: 0.0300 ha
 Kitos žemės plotas: 0.0800 ha
 Nusausintos žemės plotas: 1.0000 ha
 Žemės ūkio naudmenų našumo balas: 35.4
 Matavimų tipas: Žemės sklypas suformuotas atliekant preliminarius matavimus
 Vidutinė rinkos vertė: 898 Eur
 Vidutinės rinkos vertės nustatymo data: 2010-08-03
 Vidutinės rinkos vertės nustatymo būdas: Masinis vertinimas
 Kadastro duomenų nustatymo data: 2008-07-08
 Teritorija, kurioje taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos: Elektros tinklų apsaugos zonos (III skyrius, ketvirtasis skirsnis)
 Teritorijos unikalus numeris: 100141256
 Teritorijos nustatymo data: 2021-11-26
 Žymos apie teritoriją padarymo data: 2021-12-13
 Teritorija, kurioje taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos: Elektros tinklų apsaugos zonos (III skyrius, ketvirtasis skirsnis)
 Teritorijos unikalus numeris: 100146536
 Teritorijos nustatymo data: 2021-11-26
 Žymos apie teritoriją padarymo data: 2021-12-17

3. Daikto priklausiniai iš kito registro: įrašų nėra

4. Nuosavybė:

4.1. Nuosavybės teisė
 Savininkas: [redacted]
 Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
 Įregistravimo pagrindas: 2010-08-03 Pirkimo - pardavimo sutartis Nr. VM9-3802
 Įrašas galioja: Nuo 2010-08-04

5. Valstybės ir savivaldybių žemės patikėjimo teisė: įrašų nėra

6. Kitos daiktinės teisės:

6.1. Kello servitutas (tarnaujantis)
 Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
 Įregistravimo pagrindas: 2008-09-16 Apskrities viršininko įsakymas Nr. 4-6443-(1.3)
 Plotas: 0.03 ha
 Įrašas galioja: Nuo 2008-11-20

7. Juridiniai faktai:

7.1. Asmeninė nuosavybė
 Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
 Įregistravimo pagrindas: 2010-08-03 Pirkimo - pardavimo sutartis Nr. VM9-3802
 Įrašas galioja: Nuo 2010-08-04

8. Žymos: įrašų nėra

9. Teritorijos, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos:

9.1. Paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostos (VI skyrius, aštuntasis skirsnis)
 Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
 Įregistravimo pagrindas: 2019-06-06 Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas Nr. XIII-2166
 2019-12-19 Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-711
 Plotas: 2.10 ha
 Įrašas galioja: Nuo 2020-01-02

9.2. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos (VI skyrius, septintasis skirsnis)
 Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
 Įregistravimo pagrindas: 2019-06-06 Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas Nr. XIII-2166
 2019-12-19 Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-711
 Plotas: 2.10 ha
 Įrašas galioja: Nuo 2020-01-02

9.3. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių apsaugos zonos (VI skyrius, antrasis skirsnis)

Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
[registravimo pagrindas: 2019-06-06 Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas
Nr. XIII-2166
2019-12-19 Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-711
Plotas: 1.00 ha
Įrašas galioja: Nuo 2020-01-02

9.4.

Elektros tinklų apsaugos zonos (III skyrius, ketvirtasis skirsnis)
Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
[registravimo pagrindas: 2019-06-06 Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas
Nr. XIII-2166
2019-12-19 Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-711
Plotas: 0.46 ha
Įrašas galioja: Nuo 2020-01-02

9.5.

Kelių apsaugos zonos (III skyrius, antrasis skirsnis)
Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
[registravimo pagrindas: 2019-06-06 Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas
Nr. XIII-2166
2019-12-19 Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas Nr. 3D-711
Plotas: 0.19 ha
Įrašas galioja: Nuo 2020-01-02

10. Daikto registravimas ir kadastro žymos:

10.1.

Suformuotas naujas (daikto registravimas)
Daiktas: žemės sklypas Nr. 4400-1668-4984, aprašytas p. 2.1.
[registravimo pagrindas: 2008-09-16 Apskritis viršininko įsakymas Nr. 4-6443-(1.3)
Įrašas galioja: Nuo 2008-11-20

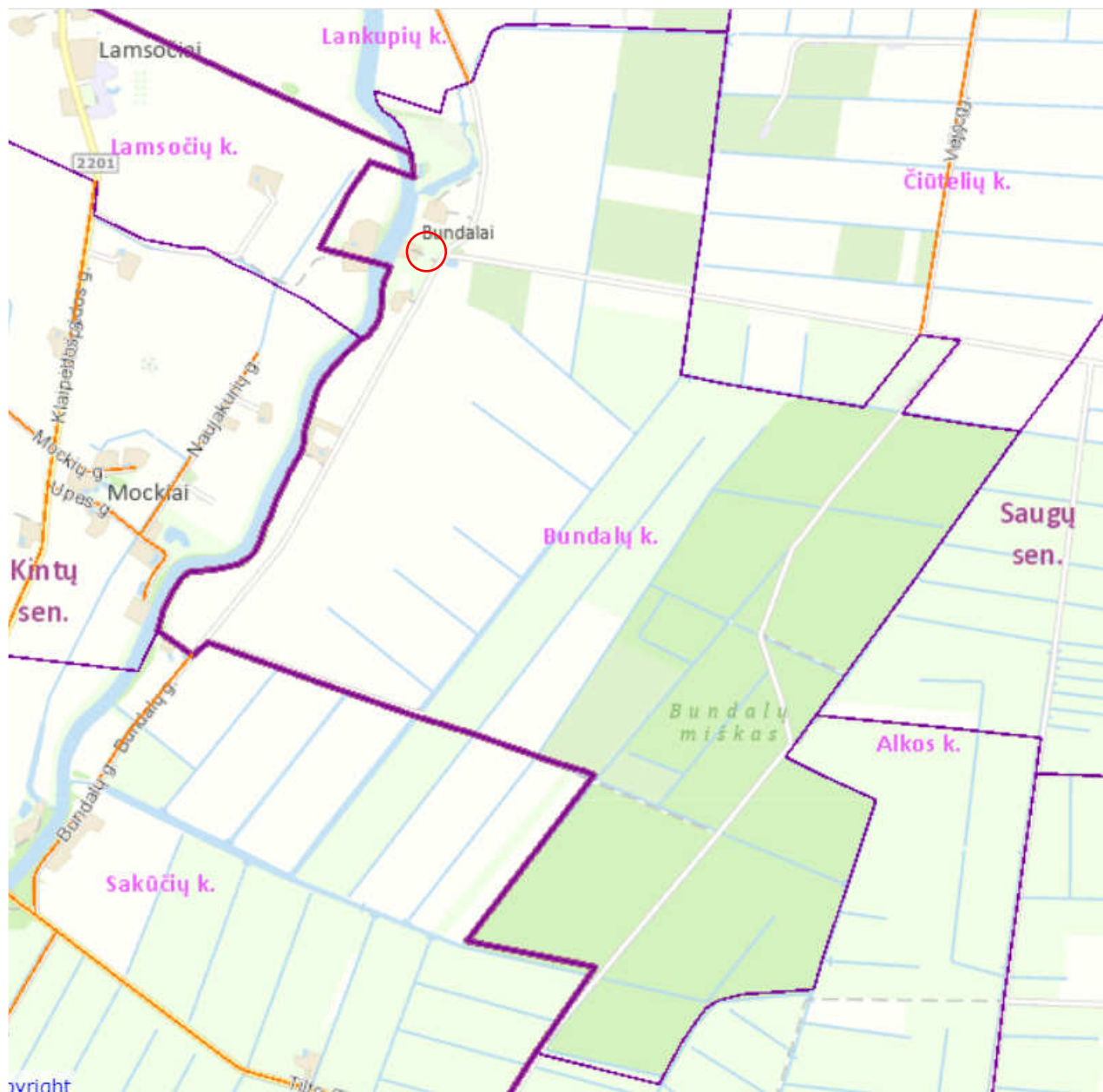
11. Registro pastabos ir nuorodos: įrašų nėra

12. Kita informacija: įrašų nėra

13. Informacija apie duomenų sandoriui tikslinimą: įrašų nėra

Dokumentą atspausdino

ŽEMĖS SKLYPO PLANAS M1:1 5000												Kadastru vietovė: Vilkyčių 8884																															
Žemės sklypo plotas (ha): 2,10												Sklypo Nr. Kadastrinis numeris																															
Žemės naudmenų eksplikacija (ha)												projekto plane: 677-3		bloko Nr. 0009		sklypo Nr. 334																											
Žemės ūkio naudmenos				miškas				Kita žemė				Nusausinta žemė																															
iš viso	ariama	sodai	pievos	miškas	keliai	užstatyta teritorija	vandenys	želdiniai	pelkės	pažeista	nenaud.																																
1,99	1,99	-	-	-	0,03	-	-	0,08	-	-	-	1,00																															
												Linijų ilgiai <table border="1"> <tr><td>1-2</td><td>26,0</td></tr> <tr><td>2-3</td><td>61,0</td></tr> <tr><td>3-4</td><td>19,0</td></tr> <tr><td>4-5</td><td>17,5</td></tr> <tr><td>5-6</td><td>80,5</td></tr> <tr><td>6-7</td><td>125,0</td></tr> <tr><td>7-8</td><td>117,5</td></tr> <tr><td>8-9</td><td>54,9</td></tr> <tr><td>9-10</td><td>40,9</td></tr> <tr><td>10-11</td><td>33,0</td></tr> <tr><td>11-12</td><td>70,0</td></tr> <tr><td>12-13</td><td>32,0</td></tr> <tr><td>13-14</td><td>42,7</td></tr> <tr><td>14-15</td><td>26,0</td></tr> <tr><td>15-1</td><td>27,9</td></tr> </table>		1-2	26,0	2-3	61,0	3-4	19,0	4-5	17,5	5-6	80,5	6-7	125,0	7-8	117,5	8-9	54,9	9-10	40,9	10-11	33,0	11-12	70,0	12-13	32,0	13-14	42,7	14-15	26,0	15-1	27,9
1-2	26,0																																										
2-3	61,0																																										
3-4	19,0																																										
4-5	17,5																																										
5-6	80,5																																										
6-7	125,0																																										
7-8	117,5																																										
8-9	54,9																																										
9-10	40,9																																										
10-11	33,0																																										
11-12	70,0																																										
12-13	32,0																																										
13-14	42,7																																										
14-15	26,0																																										
15-1	27,9																																										
Gretimybės		Sklypo numeris		Pastabos		Žemės sklypo ribos paženklintos vietovėje pagal 2008 07 04 žemės sklypo paženklinimo-parodymo aktą.																																					
		projekto plane		kadastru žemėlapyje		Žemės savininkas (naudotojas):																																					
1-6		140-2				vardas ir pavardė																																					
6-8				Kelias Nr.23-11-12		█																																					
8-11				Asmeninis ūkis																																							
11-12				LVŽ																																							
12-15		16																																									
15-1				LVŽ																																							
Žemės sklype taikomos specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, nustatytos LRV 1992-05-12 nutarimu Nr. 343												Žemės sklypo ribos atitinka Vilkyčių kadastru vietovės																															
kodu		aprašymas		plotas, ha		žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame																																					
II-2		Kelių apsaugos zonos		0,19		Klaipėdos apskrities viršininko																																					
VI-6		Elektros linijų apsaugos zonos		0,46		2007.12.20 įsakymu																																					
XXI-21		Žemės sklype įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos bei įrenginiai		1,00		Nr.4-7611-(1.3) suprojektuotas ribas.																																					
XXIX-29		Vandens telkinių apsaugos zonos		2,10		žemėtvarkos skyriaus vedėjas																																					
						vardas ir pavardė parašas																																					
SUDERINTA: žemėtvarkininkas █ (pareigos, parašas, vardas, pavardė, data)												Žemės sklype pažymėti žemės naudmenų kontūrų žemėtvarkos																															
												naudmenų rūšys ir plotai atitinka faktinę padėtį.																															
												Žemės reformos žemėtvarkos projekto rengėjas																															
												Algirdo Jenciaus i.j. 300151044																															
												Laisvės kv. 7-18, Šilutė tel.-52753																															
kodu		aprašymas		plotas, ha		Pareigos		Vardas, pavardė		Parašas		Data																															
201		Kelio servitutas (tarnaujantis daiktas)		0,03		Projekto autorius		█		█		2008 07 08																															

Pav. 3.

Bundalų kaimo ribos Šilutės rajono savivaldybės žemėlapyje, M 1:10000.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-01-14]. Interneto prieiga: <https://www.geoportal.lt/savivaldybes/silute>

○ – Tiriama sklypo apytikslė vieta

Pav. 4.

Tiriamo sklypo situacija interaktyviame Regia žemėlapyje.
[Žiūrėta 2022-01-14]. Interneto prieiga: https://www.regia.lt/map/silutes_r?lang=0

Pav. 5.

Apytiksliai apibrėžtos tiriamo sklypo vietos interaktyvus vaizdas iš pietų pusės **2022 m.** palydovinėje nuotraukoje. Gretimame sklype iš vakarų pusės išlikę keli senosios sodybos perstatyti, rekonstruoti pastatai.

[Žiūrėta 2022-01-14]. Interneto prieiga:

<https://www.google.com/maps/place/Kint%C5%B3+sen.,+99356/@55.4704169,21.3679737,411m/data=!3m1!1e3!4m16!1m10!4m9!1m3!2m2!1d>

Pav. 5/2.

Apytiksliai apibrėžtos tiriamo sklypo interaktyvus vaizdas iš vakarų pusės 2022 m. palydovinėje nuotraukoje.

[Žiūrėta 2022-10-31]. Interneto prieiga:

<https://www.google.com/maps/@55.4704775,21.3683368,472a,35y,90h/data=!3m1!1e3?hl=1>

Pav. 5/3.

Apytiksliai apibrėžtos tiriamo sklypo interaktyvus vaizdas iš šiaurės rytų pusės 2022 m. palydovinėje nuotraukoje.

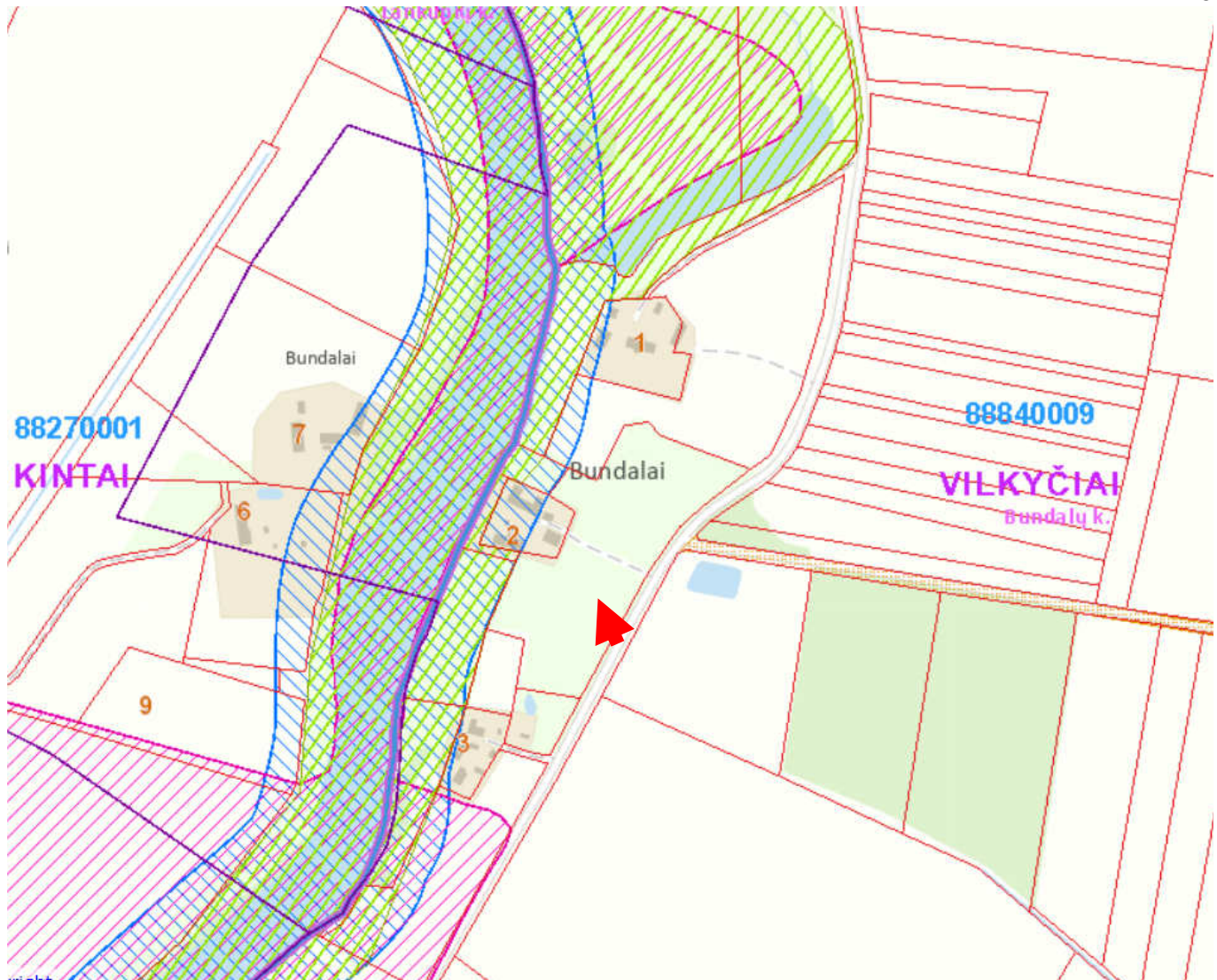
[Žiūrėta 2022-10-31]. Interneto prieiga:

<https://www.google.com/maps/@55.4704775,21.3683368,472a,35y,90h/data=!3m1!1e3?hl=l>

Pav. 6.

Šilutės r. sav. žemėlapis, M 1:2000, su administracinėmis ribomis, adresais ir NT registro duomenimis. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-01-14]. Interneto prieiga: <https://www.geoportal.lt/savivaldybes/silute>

Pav. 6/2.

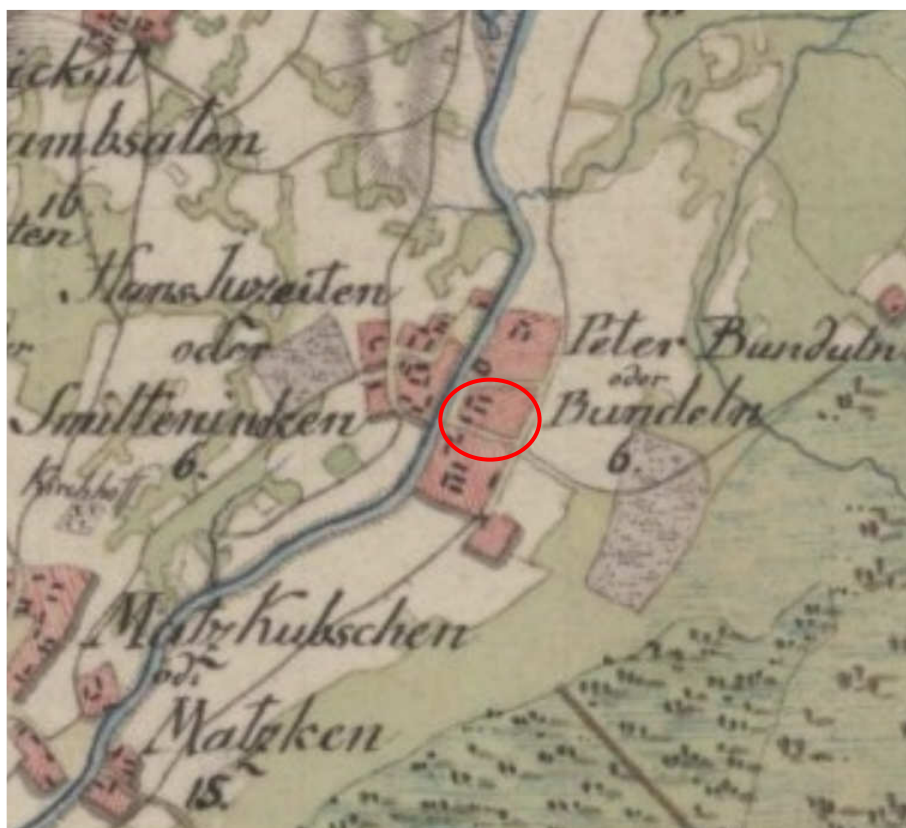
Šilutės rajono savivaldybės žemėlapis, M 1:10000, su administracinėmis ribomis, NT kadastro ir Saugomų teritorijų kadastro duomenimis.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-01-14]. Interneto prieiga: <https://www.geoportal.lt/savivaldybes/silute>

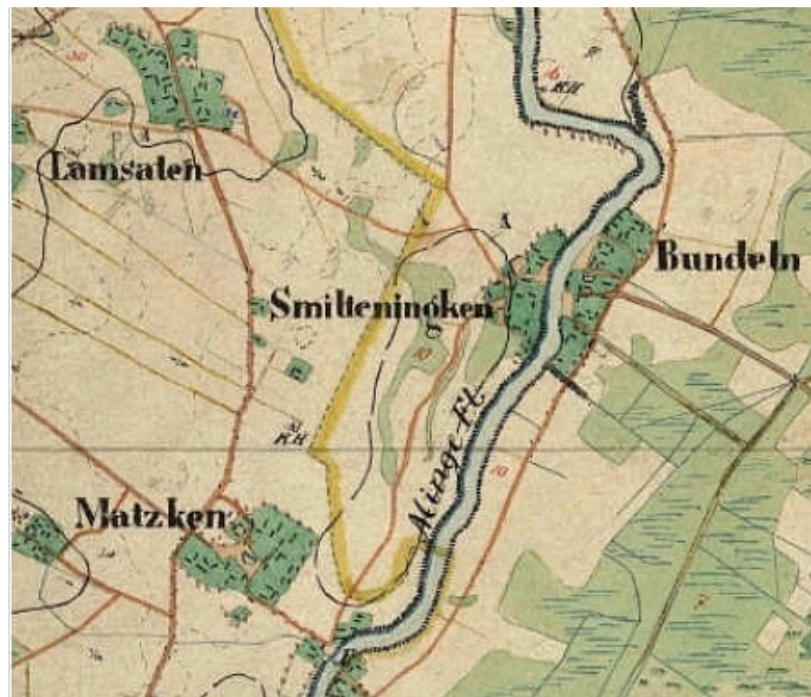
Bundeln auf der Schroetterkarte (1796-1802) 1:50 000

© Staatsbibliothek zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz

Pav. 7.

L. Schroetter sudarytas 1796–1802 m. žemėlapis iš Berlyno valstybinės Prūsijos kultūros paveldo bibliotekos (Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz) rinkinio. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-04-15]. Interneto prieiga: https://wiki.genealogy.net/images//d/dd/Bundeln_SCHK003

Bundeln und Umgebung im Preußischen Urmesstischblatt 1860
 © Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz

Pav. 8.

1860 m. žemėlapis iš Berlyno valstybinės Prūsijos kultūros paveldo bibliotekos (Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz) rinkinio. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-04-15]. Interneto prieiga: https://genwiki.genealogy.net/Datei:Bundeln_URMTB019_V2_1860. Padidintas fragmentas Sklypo vieta nustatyta apytiksliai

Рав. 9.

1865-1872 karinis topografinis carinės Rusijos europinės dalies žemėlapis (rus. Военно-топографическая карта европейской России), *Lapas XI 1* – Kauno gubernija ir dalis Prūsijos, **1872, M 1:126 000**. Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-04-16]. Žemėlapio šaltinis: http://maps.mapywig.org/m/Russian_and_Soviet_maps/series/126K/VTK_Ryad_XI_List_1_1872.jpg. Naudotasi interaktyvia kopija iš Šilutės muziejaus (ŠM) rinkinio. Kopijos prieiga: <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=c3daa45f16534960b131e315991bbd30>

1872 m. žemėlapyje sklypo vieta nustatyta apytiksliai

Pav. 10.

Vokietijos imperijos žemėlapis *Karte des Deutschen Reiches*, *Generalstabskarte*). 1870–1944, *M 1:100 000*, lapas 9, *Heydekrug*, 1893. David Rumsey Map Collection; DRMC's image no: 5820009.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-04-16]. Žemėlapiu

šaltinis: http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/100K_KDR_Generalstabskarte/DRMC/KDR100_009_Heydekrug_ca1893_DRMC5820009.jpg"

Naudotasi interaktyvia kopija iš ŠM rinkinio. Interneto prieiga:

<https://www.arcgis.com/home/item.html?id=3c61e6f3fd114af8aa51b9827f99848e>

Pav. 10/2.

Sklypo vieta **1893 m.** žemėlapyje apibrėžta apytiksliai

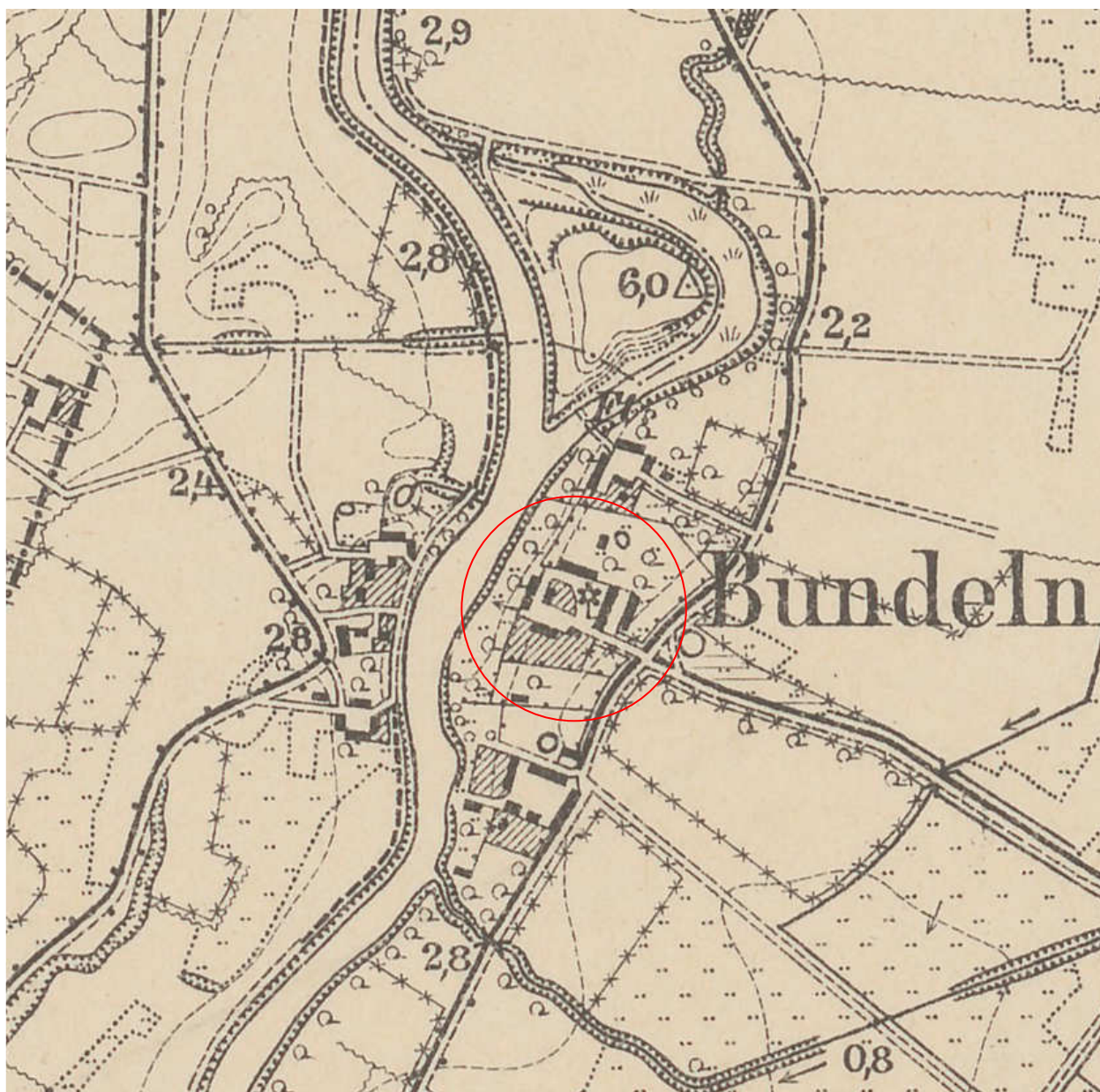
Pav. 11.

1910 m. sudaryto vokiško karinio topografinio žemėlapio *Messtischblatt Kukoreiten. 19*, *M 1:25000*, **1912 m.** leidimas.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-04-15]. Interneto prieiga:

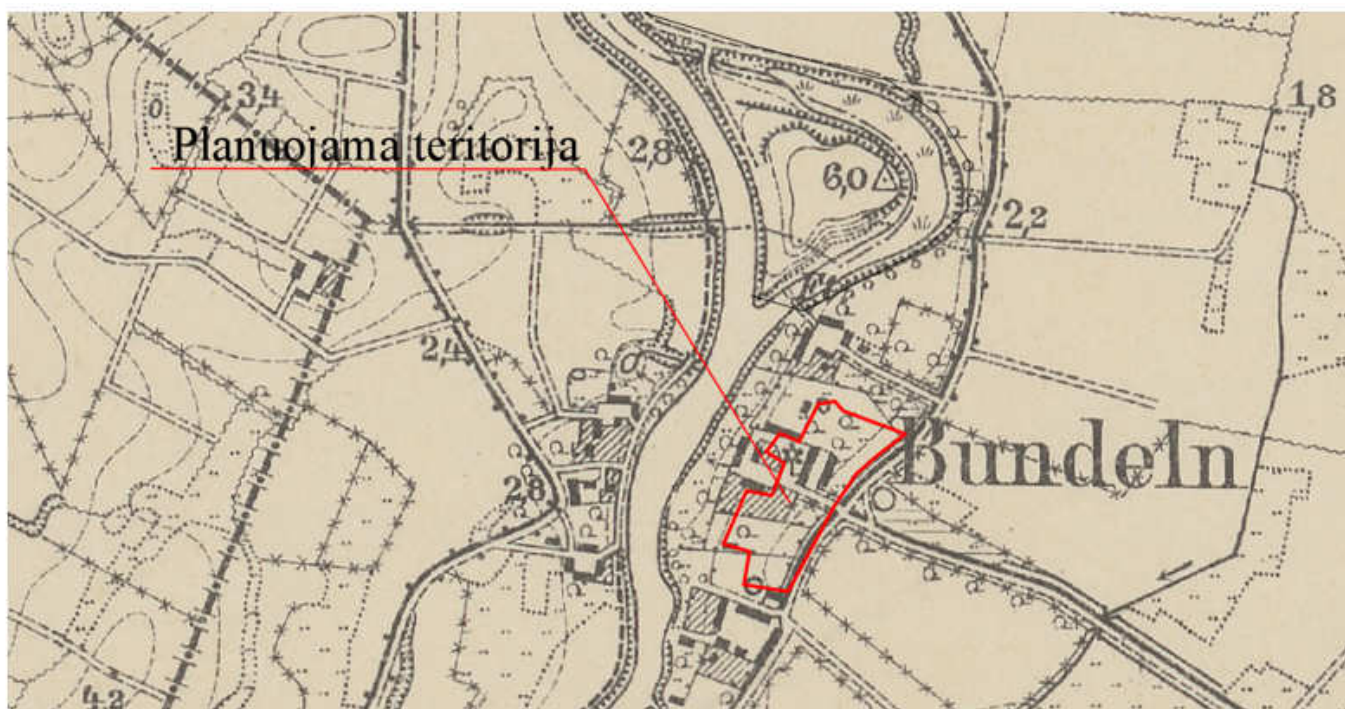
maps.mapywig.org/m/German-

[_maps/series/025K_TK25/594_\(19\)\)Kukoreiten_1912_nn4R0fT_BN_Sygn.ZZK_S-3_213_A](https://maps.mapywig.org/m/German-_maps/series/025K_TK25/594_(19))Kukoreiten_1912_nn4R0fT_BN_Sygn.ZZK_S-3_213_A)

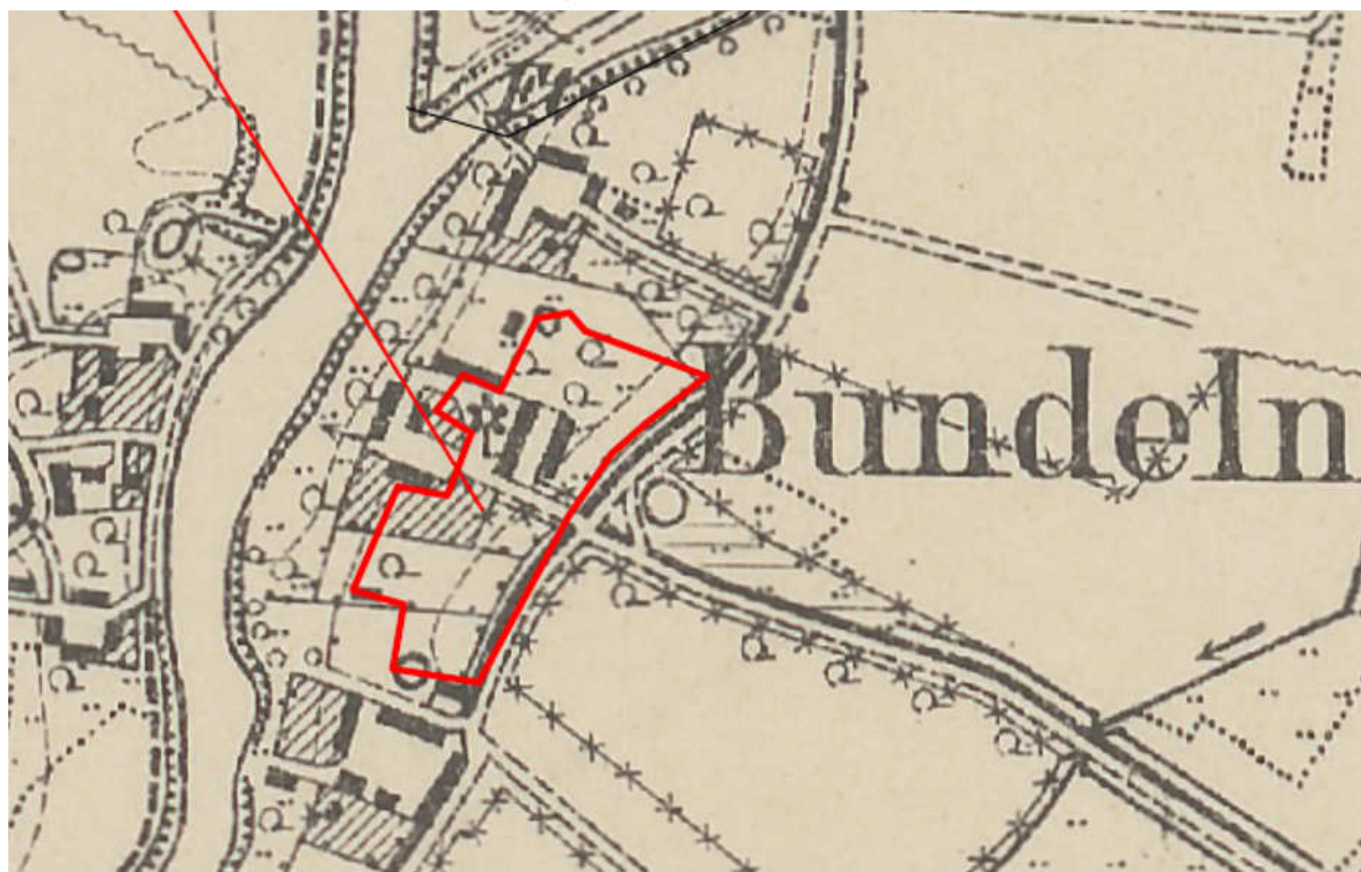
Pav.11/2.

1912 m. žemėlapis padidintas fragmentas

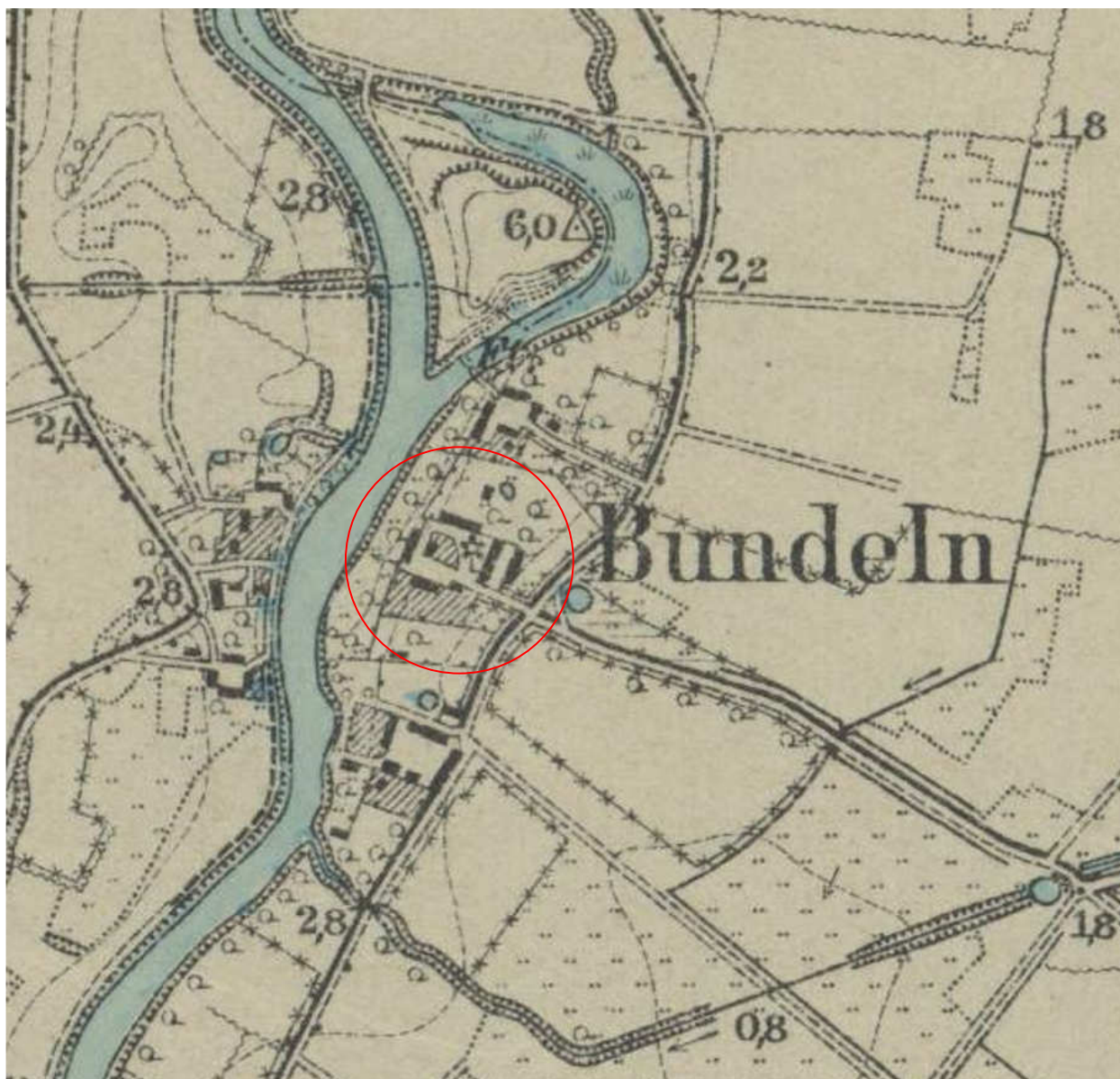
1912 m

Matininkas [redacted]

Pav. 11/3.

Sklypo vietą 1912 m. žemėlapyje apibrėžė matininkas, teismo ekspertas [redacted]

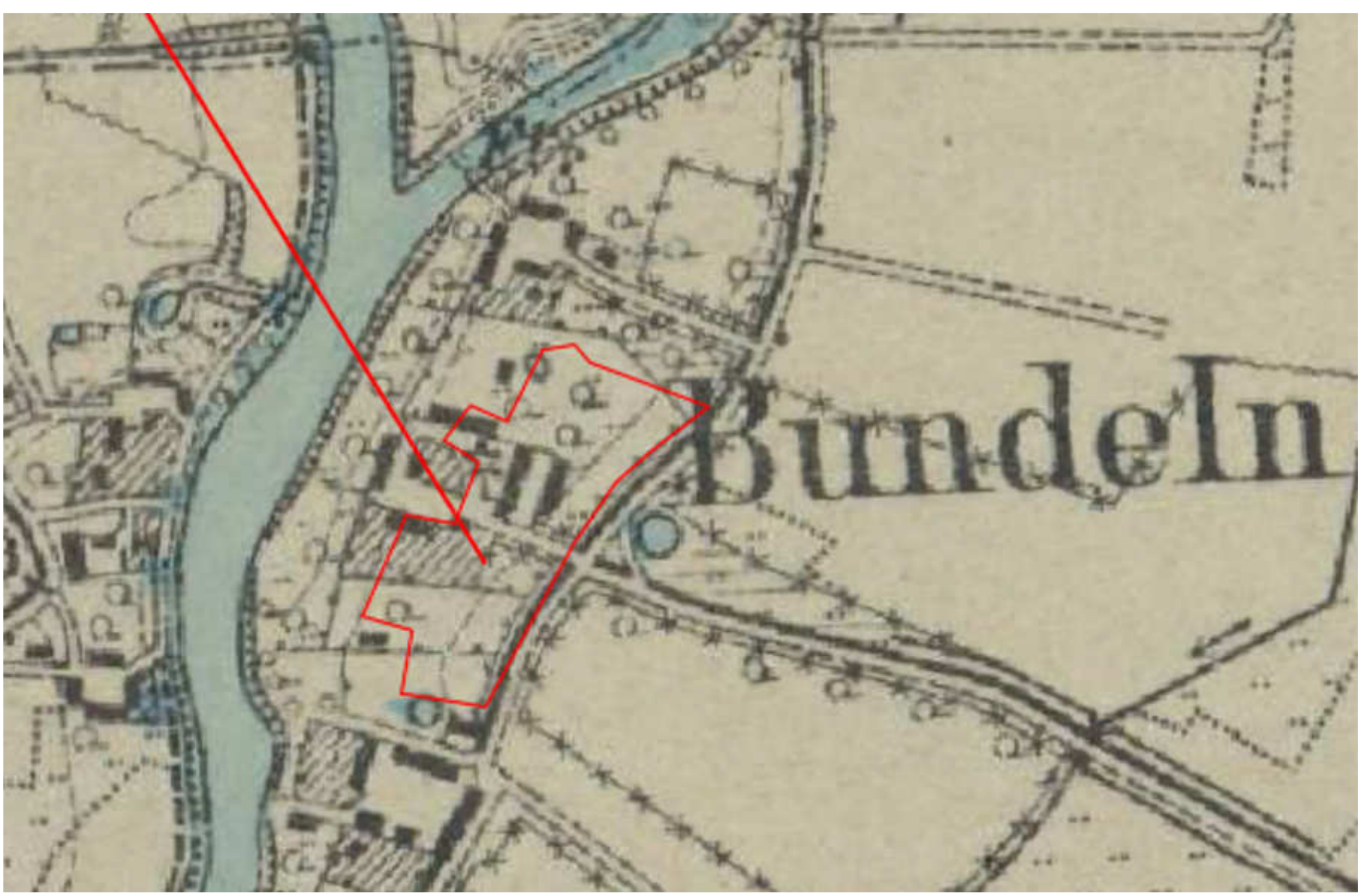
Pav. 12/2.

1917 m. žemėlapis padidintas fragmentas

1917 m

Matininkas [redacted]

Pav. 13. – Vokiečių kariniai topografiniai žemėlapiai *Messtischblatt, M 1:25000*

(1860 m., 1912 m., 1917 m., 1941 m.).

Trumpas apibūdinimas

„Messtischblatt“ų (1:25000, TK25) pradininkas – Karl Freiherr von Müffling (1775–1851), Prūsijos kariuomenės Generalinio štabo viršininkas (1821-1829), savo potvarkiu 1821 metais pasiūlęs daugiasienio projekciją. Pirmieji Messtischblattai (Prūsijos kariuomenės žemėlapiai žemėlapiai masteliu 1:25000 vadinti Urmesstischblatt ,ais) Klaipėdos krašto teritorijai pasirodė 1834 metais ir apėmė pajūrio teritoriją <...> . Topografinė nuotrauka buvo paremta 1830* metų trianguliacija, 1834 m. topografinė nuotrauka. Pirmosios laidos Urmesstischblattų turinys atvaizduotas spalvotai, sutartiniais ženklais, reljefas atvaizduotas brūkšniavimu. Ilguma skaičiuota nuo Fero (lapų kampuose pateikiama kampinių taškų koordinatės). Užrėmiuose be lapo pavadinimo pateikiama informacija apie lapo sudarymo ir išleidimo metus, rengėją/braižytoją (dažniausiai tai sausumos pajėgų ar artilerijos karininkai topografai. Klaipėdos krašto topografinę nuotrauką atliko leitenantai Rothe, Adau, Lenz, v.Brause). Turinys detalus, už Prūsijos ribų neatvaizduojamas.

Antrosios laidos Prūsijos kariuomenės parengti ir išleisti Urmesstischblatt'ai (1:25000) 1860-1862 metais. Ši žemėlapių laida apėmė visą Klaipėdos kraštą. Žemėlapis forma primena Pirmosios laidos Urmesstischblatt'us, turinys atnaujintas pagal naujausius trigonometrinius matavimus (1859-1860), vietovės tyrimus. Papildomai šios laidos Urmesstischblatt'ų užrėmiuose pateikti trigonometriniai taškai. Reljefas atvaizduotas horizontalėmis, užrėmyje pateiktos horizontalių aukščių reikšmės. Priimta ištisinė žemėlapių lapų numeracija išliko iki 1936 metų. Nuo 1880* metų pradėdami leisti žemėlapiai masteliu 1:25000 jau Messtischblattų pavadinimu (Trečioji laida), kaip ir abi pirmosios laidos, žemėlapis, sudarytas pagal originalią (atnaujintą) topografinę nuotrauką, apėmė tik Vokietijos (Prūsijos) sudėtyje buvusias teritorijas. Taigi originali topografinė nuotrauka apėmė tik vieną dabartinės Lietuvos teritorijos dalį – Klaipėdos kraštą. 44 žemėlapiai apimantys Klaipėdos kraštą parengti ir išleisti Pirmojo Pasaulinio karo išvakarėse 1910-1915 metais. Šios laidos žemėlapiai išleisti viena spalva*, tik vandenių plotai išskirti mėlynu fonu. Žemėlapyje atvaizduojamos tik Vokietijai priklausančios teritorijos-kitų valstybių teritorijos-balti plotai. 1:25000 mastelio žemėlapiuose reljefas atvaizduotas horizontalėmis. Detaliam pažymėtos gyvenamosios vietovės, išskiriant gatves ir didesnius pastatus. Žemėlapyje išskirtos 9 sausumos kelių kategorijos, pažymėti tiltai, pralaidos, pylimai, iškastos, miškai, labai tiksliai pažymėtas hidrografijos tinklas. Žemėlapių projekcija – prūsiška daugiasienio. Žemėlapių lapai trapeciniai, rėmelių matmenys 10' ilgumos ir 6' platumos (arba 44,5x42,7 cm ties 55° lygiagrete). Ilguma skaičiuota nuo Ferro. Vėliau, laikantis tarptautinio susitarimo, vokiškų topografinių žemėlapių ilgumą skaičiuoti pradėta nuo Grinvičo, priėmus abiejų sistemų pradinių dienovidinių ilgumų skirtumą - 17°40'. Kaip minėta, Trečiosios laidos Messtischblatt'ai (leisti iki 1936 metų, mastelis 1:25000) sunumeruoti nuosekliai eilutėmis iš vakarų į rytus, pradedant šiauriniu Klaipėdos krašto pakraščiu (taip vadinama senoji numeracija).

Pirmojo pasaulinio karo metu Vokietija, panaudodama carinės Rusijos imperijos 1:42000 (1:21000, 1:84000, 1:126000) mastelio žemėlapius, išleido 1:25000 mastelio žemėlapius, apimančius ir dabartinės Lietuvos teritoriją. Šis žemėlapių rinkinys buvo žinomas „Russischen Karte des Westlichen Grenzgebiets“ pavadinimu. Po 1919 metų Messtischblatt'ai pradėti atnaujinti. Žemėlapiai visai Vokietijos teritorijai baigti atnaujinti 1931 metais. Nauja topografinė nuotrauka nebuvo atliekama arba atliekama fragmentiškai, dažniausiai apsiribota rekognoskuote. Lygiagrečiai buvo keičiama projekcija (į Gauso Kriūgerio, darbai baigti 1927 metais), įbrėžtas kilometrinių tinklas (DRG – Deutsches Reiches Gitter), ilguma pradėta skaičiuoti nuo Grinvičo, įvesta nauja žemėlapių lapų numeracija. Kai kurie žemėlapių lapai (neapimantys Lietuvos teritorijos) buvo perleidžiami spalvotai (reljefą, vandenį atvaizduojant ir spalviniu žymėjimu).

<...> Besirengiant antrajam Pasauliniam karui, Vokietija sparčiai atnaujino ir kartografinę medžiagą. Dabartinės Lietuvos teritorijai be atnaujintų 1:25000 mastelio žemėlapių (Messtischblatt) Klaipėdos kraštui, buvo parengti rytų Prūsijos ir Lietuvos pasienį apimantys Sonderausgabe rinkinio 1:25000 mastelio žemėlapiai. <...> paskutinės laidos Messtischblaatt'ai, apimantys Lietuvos teritorijas, išleisti naudojant ir naujausią kartografinę medžiagą (WIG 1:25000, aerofotografijos duomenis), lietuviškosioms teritorijoms vietovardžiai sunorminti ir užrašyti gražia ir pakankamai taisyklinga lietuvių kalba. Karo metu leidžiami šios serijos žemėlapiai buvo atnaujinami pagal aerofotografiją, dalis lapų buvo išleisti spalvotai (miškai pažymėti žaliai, vandens mėlynai)** (kalba netaisyta).

*Informacija iš interaktyvaus šaltinio. Interneto prieiga: <https://www.maps4u.lt/maps.php?cat=29>

Pav. 13/2. – Vokiečių topografinių žemėlapių Messtischblatt, M 1:25 000, žymenys

Preis 0,50 Mark.
Plankammer
d. Königl. Preuss. Landes-Aufnahme.

Zeichen - Erklärung
für die
MESSTISCHBLÄTTER 1:25000.
Herausgegeben von der Kartographischen Abteilung der Königl. Preuss. Landes-Aufnahme.

<p>Wege, Eisenbahnen und Grenzen.</p> <p>Boden und Wald.</p> <p>Gewässer.</p>	<p>Ortschaften.</p> <p>STADT</p> <p>Marktflecken</p> <p>Kirchdorf</p> <p>Gut u. Dorf</p>	<p>Kleine Signaturen und Abkürzungen.</p> <p>Darstellung der Bodenformen.</p> <p>Schriftgrößen.</p> <p>Schriftgrößen für Ortschaften.</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr><td>1. Regierungs-Bezirks-Stadt</td><td>KÖLN.</td></tr> <tr><td>2. Kreis-Stadt</td><td>LABIAU.</td></tr> <tr><td>3. Provinzial-Stadt</td><td>BERNAU.</td></tr> <tr><td>4. Marktflecken</td><td>Neuhals.</td></tr> <tr><td>5. Kirchdorf</td><td>Punkow.</td></tr> <tr><td>6. Große ländliche Dörfer, meist Rittergut</td><td>Cassubien.</td></tr> <tr><td>7. Grössere Dörfer ohne Kirche</td><td>Tutschen.</td></tr> <tr><td>8. Kleines Dorf ohne Kirche</td><td>Schirmeien.</td></tr> <tr><td>9. Vorwerk oder andere grössere Gehöft</td><td>Grünhof.</td></tr> <tr><td>10. Kleines Gehöft</td><td>Königslof, ex Köln, E. M.</td></tr> <tr><td>11. Gegenüber geringer Bedeutung</td><td>Hien-Br., N.P., R.W., O.H.E. etc.</td></tr> </table> <p>Schriftgrößen für Wäldungen.</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr><td>Grosse Forst (Überausläufer)</td><td>GRUNEWALD</td></tr> <tr><td>Kleiner Forstbesitz (Von 200-1000 Hektar)</td><td>THIERGARTEN</td></tr> <tr><td>Kleiner Wald (Von 100-200 Hektar)</td><td>Bürger-Heide</td></tr> </table> <p>Schriftgrößen für Gewässer.</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr><td>Meer (Überausläufer)</td><td>NORD-SEE</td></tr> <tr><td>Strom</td><td>ELBE</td></tr> <tr><td>Fluss (größer)</td><td>Havel</td></tr> <tr><td>Bach</td><td>Pusch. B.</td></tr> </table>	1. Regierungs-Bezirks-Stadt	KÖLN.	2. Kreis-Stadt	LABIAU.	3. Provinzial-Stadt	BERNAU.	4. Marktflecken	Neuhals.	5. Kirchdorf	Punkow.	6. Große ländliche Dörfer, meist Rittergut	Cassubien.	7. Grössere Dörfer ohne Kirche	Tutschen.	8. Kleines Dorf ohne Kirche	Schirmeien.	9. Vorwerk oder andere grössere Gehöft	Grünhof.	10. Kleines Gehöft	Königslof, ex Köln, E. M.	11. Gegenüber geringer Bedeutung	Hien-Br., N.P., R.W., O.H.E. etc.	Grosse Forst (Überausläufer)	GRUNEWALD	Kleiner Forstbesitz (Von 200-1000 Hektar)	THIERGARTEN	Kleiner Wald (Von 100-200 Hektar)	Bürger-Heide	Meer (Überausläufer)	NORD-SEE	Strom	ELBE	Fluss (größer)	Havel	Bach	Pusch. B.
1. Regierungs-Bezirks-Stadt	KÖLN.																																					
2. Kreis-Stadt	LABIAU.																																					
3. Provinzial-Stadt	BERNAU.																																					
4. Marktflecken	Neuhals.																																					
5. Kirchdorf	Punkow.																																					
6. Große ländliche Dörfer, meist Rittergut	Cassubien.																																					
7. Grössere Dörfer ohne Kirche	Tutschen.																																					
8. Kleines Dorf ohne Kirche	Schirmeien.																																					
9. Vorwerk oder andere grössere Gehöft	Grünhof.																																					
10. Kleines Gehöft	Königslof, ex Köln, E. M.																																					
11. Gegenüber geringer Bedeutung	Hien-Br., N.P., R.W., O.H.E. etc.																																					
Grosse Forst (Überausläufer)	GRUNEWALD																																					
Kleiner Forstbesitz (Von 200-1000 Hektar)	THIERGARTEN																																					
Kleiner Wald (Von 100-200 Hektar)	Bürger-Heide																																					
Meer (Überausläufer)	NORD-SEE																																					
Strom	ELBE																																					
Fluss (größer)	Havel																																					
Bach	Pusch. B.																																					

Kleine Signaturen und Abkürzungen.

	Kirche. Kapelle. Fabrikschornstein.	Holländer Windmühle. Bock-Windmühle. Wassermühle.
Denkmal.		

--- — Pastatų (vok. k. *Häuser*) žymuo;
 --- — malūnų (olandiškų, pasukamų, vandens) žymenys.

Unveränderter Nachdruck der Zeichenklärung (1956) durch das Landesvermessungsamt Neuhann-Weidenau, Bonn 1956.

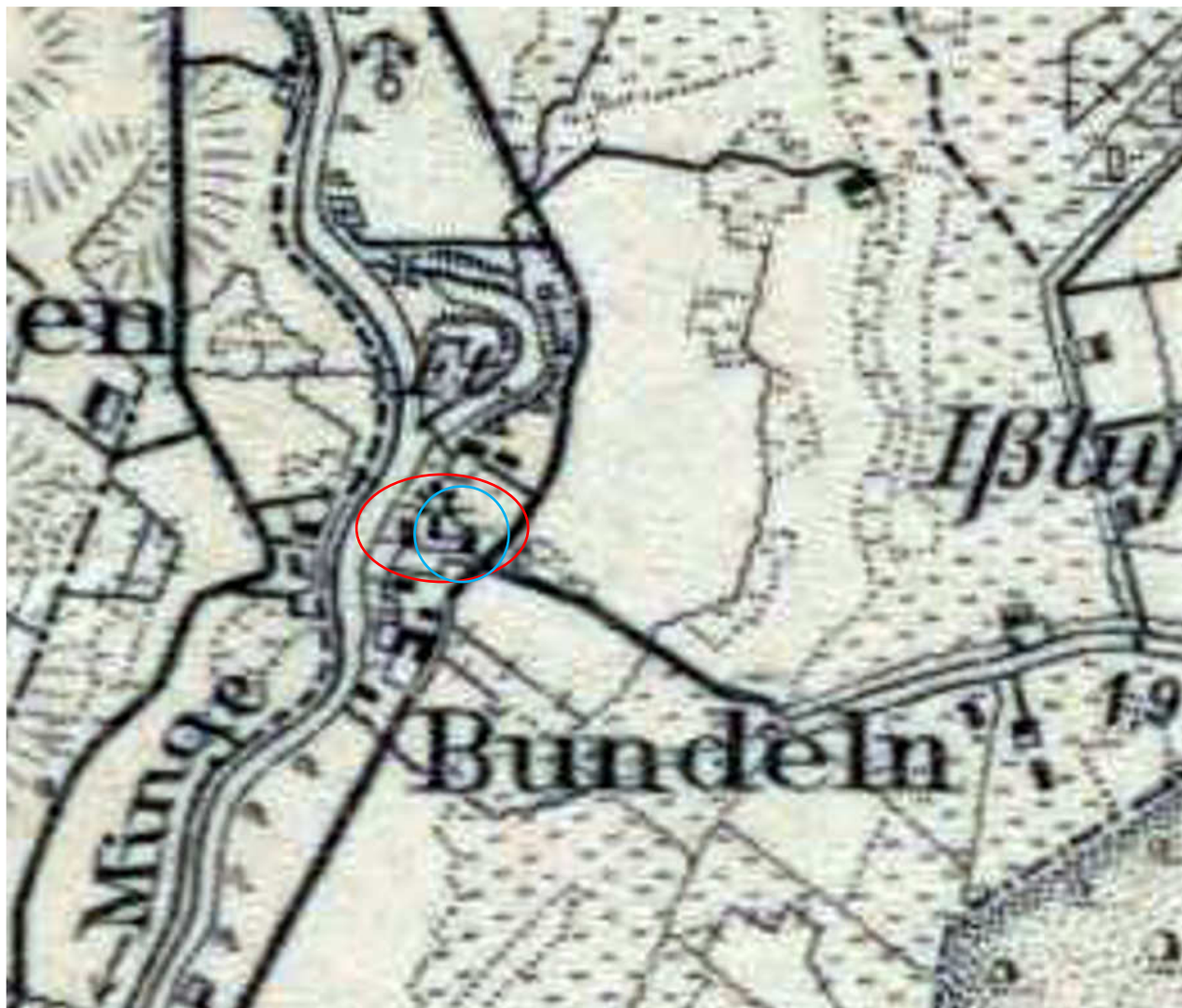
Nähere Erläuterungen enthalten die Musterblätter für die topographischen und kartographischen Arbeiten der Königl. Preuss. Landes-Aufnahme.

Pav. 14.

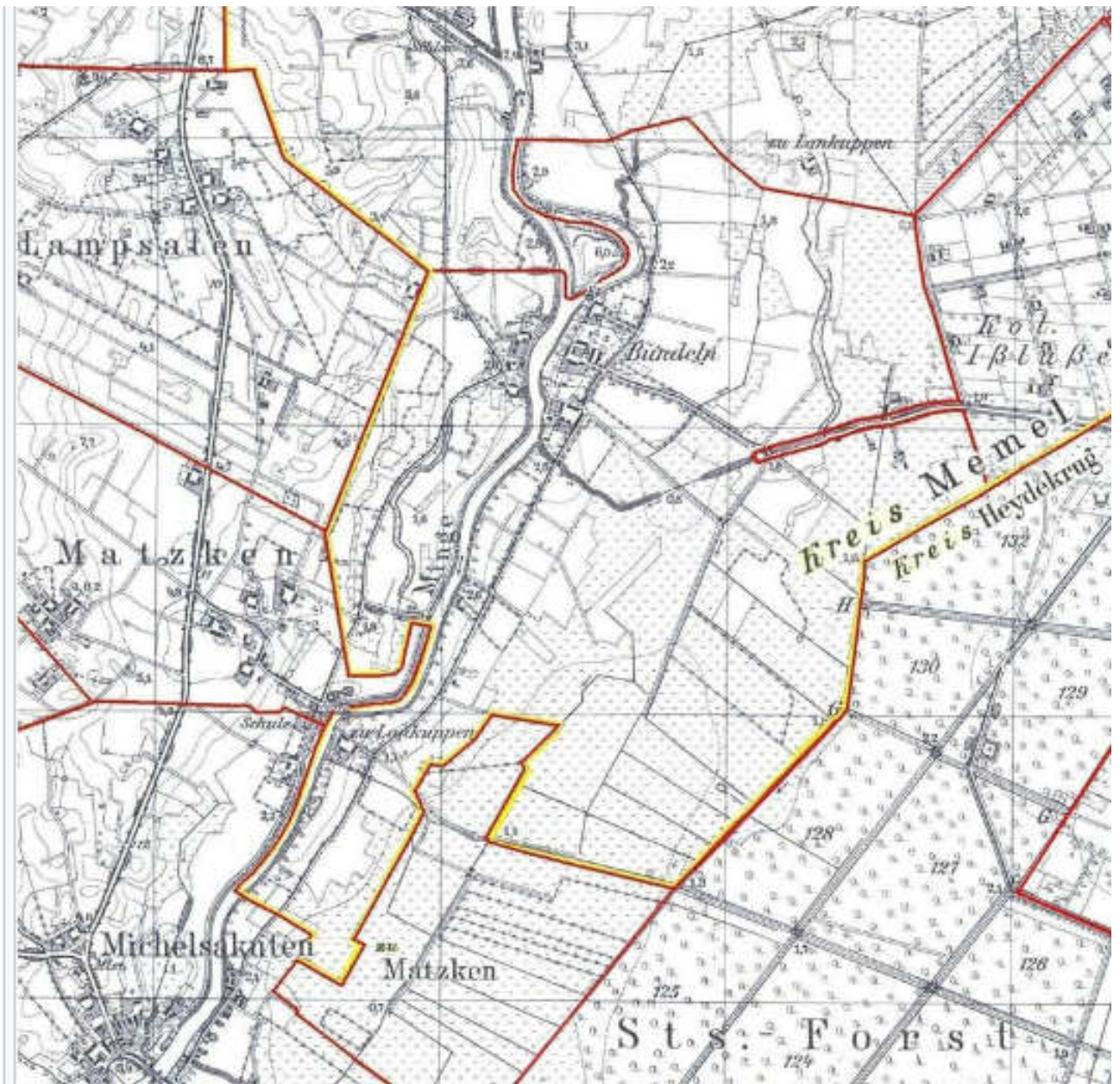
Vokiečių 1921 m. topografinis žemėlapis Karte des Deuchen Reiches M 1:100 000. Nr. 9. – Heydekrug-Nowemiasto. Aufgenommen von der Preuss. Landesaufnahme 1910 u. 1912. Herausgegeben von der Preussischen Landesaufnahme 1919. Nachtrage 1921.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-08-11]. Interneto prieiga:
https://www.landkartenarchiv.de/tk100.php?q=9_1921

Pav. 14/2.

1921 m. žemėlapis padidintas fragmentas
Malūno sodybos ir tiriamo sklypo vieta apibrėžtos apytiksliai

Bundeln (Kr.Memel) im Messtischblatt 0594 Kukoreiten (1910-1940) mit den Gemeindegrenzen von 1938

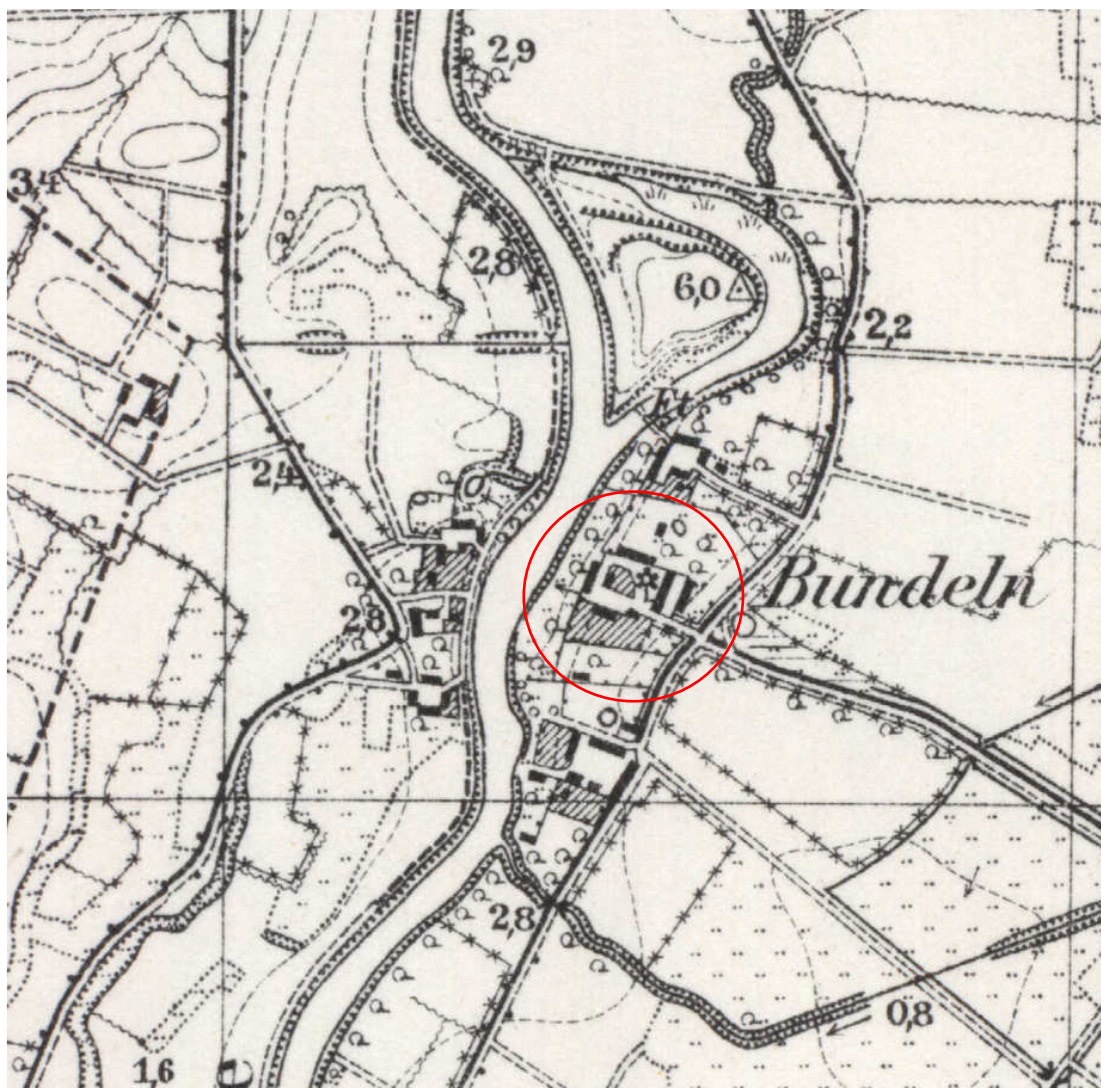
© Bundesamt für Kartographie und Geodäsie

Pav. 15.

Bundulų kaimo 1938 m. ribos žemėlapyje Messtischblatt 0594 Kukoreiten (1910–1940 leidimai), M 1:25000.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-04-15]. Interneto prieiga:

[https://wiki.genealogy.net/images//d/dd/Bundeln_\(Kreis_Memel\)](https://wiki.genealogy.net/images//d/dd/Bundeln_(Kreis_Memel))

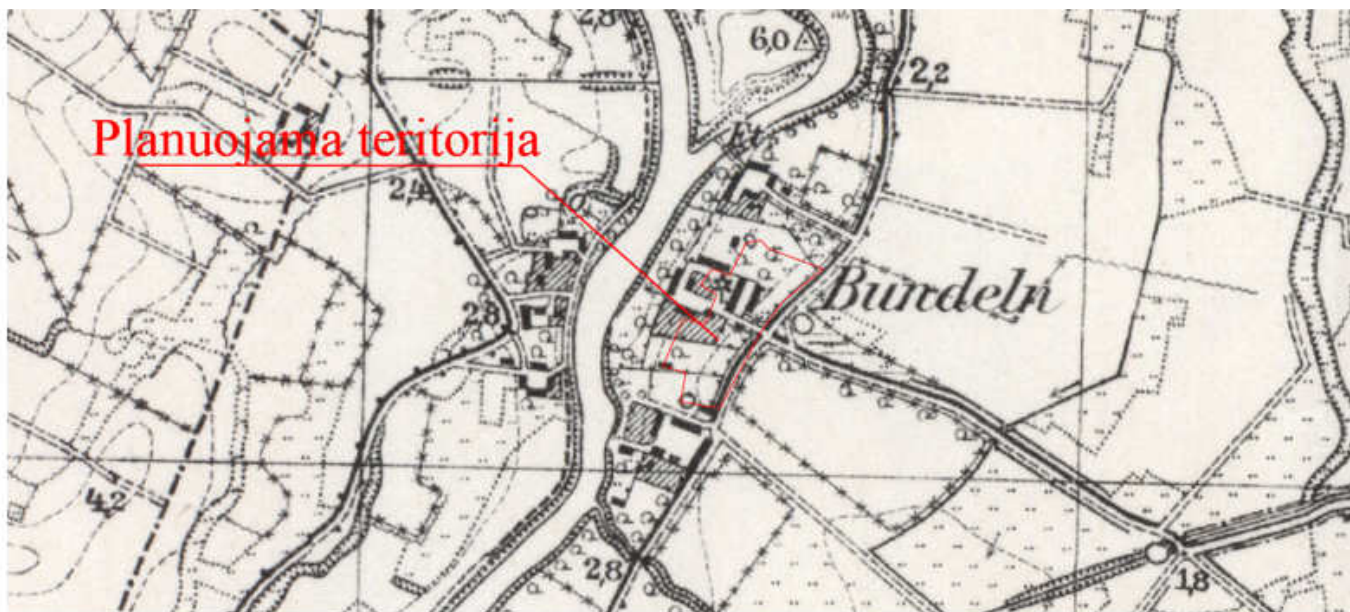

○ P.	Pegel
⊗ R.	Ruine
⌘	Bergwerk, im Betrieb u. verlassen
⌘ 20.8.14.	Schlacht-, Gefechtsfeld
●	Schornstein, frei u. im Haus
<u>⌘</u>	<u>Treibbake</u>
△416,5	Trig. Punkt
T.	Turm
○ Wte	Warte
✱	Wassermühle
⌘	Wegweiser
⌘	Windrad
<u>⌘</u> (▲ ●)	<u>Windmühle (ehem.)</u>

Pav. 16/2.

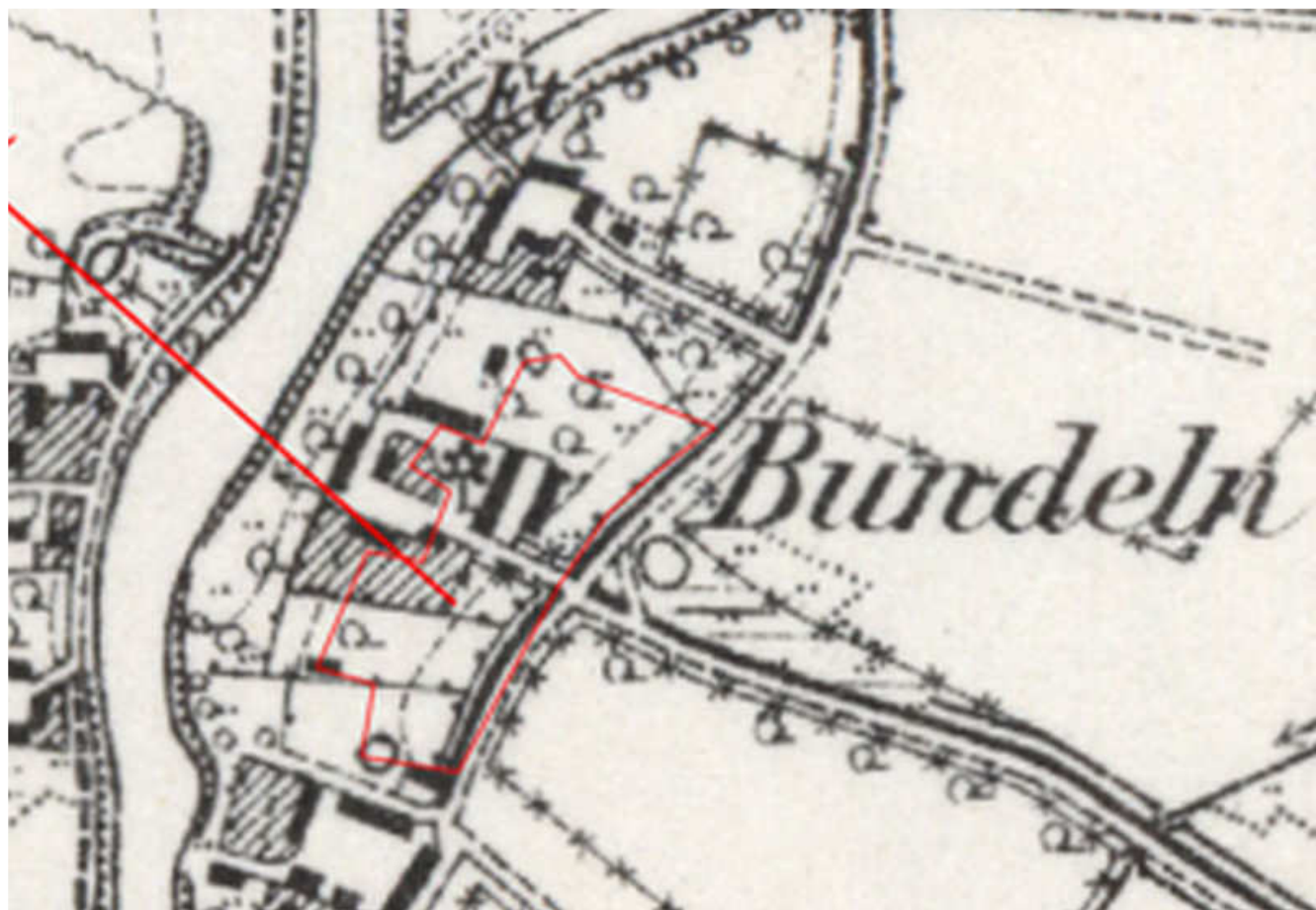
— – Malūno (vėjo jėgainės, vok. k. *Windrad*) žymuo 1941 m. žemėlapyje legendoje

— – Pavienio kamino ir pastato su kaminu žymuo

1941 m

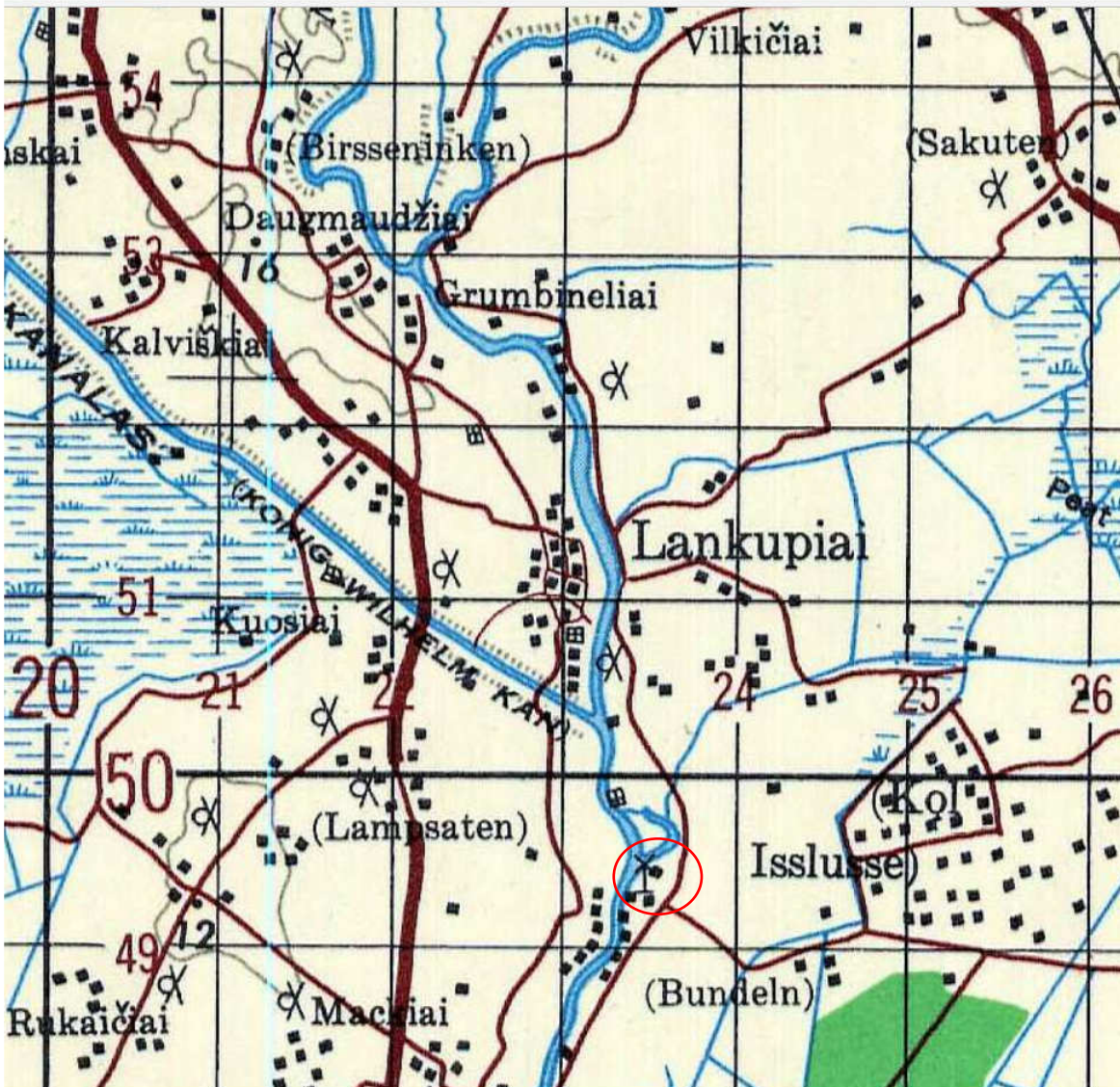
Matininkas

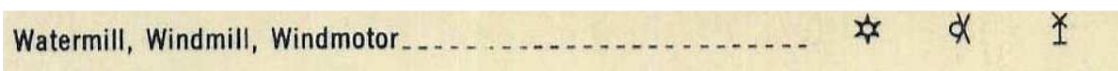
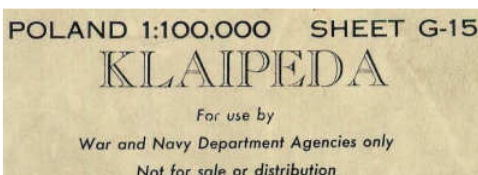
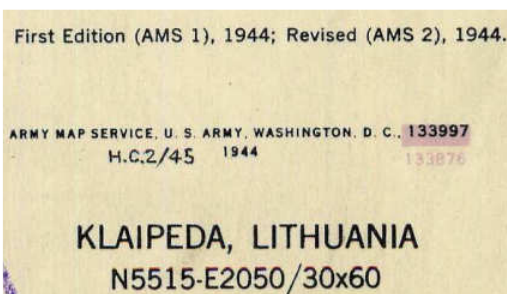
Pav. 16/3.

Sklypo vietą 1941 m. žemėlapyje apibrėžė matininkas, teismo ekspertas

www.lithuanianmaps.com/images/1944_AMS_M651S_GSGS_4416_POLAND_100K_G-15_KLAIPEDA_comp.jpg

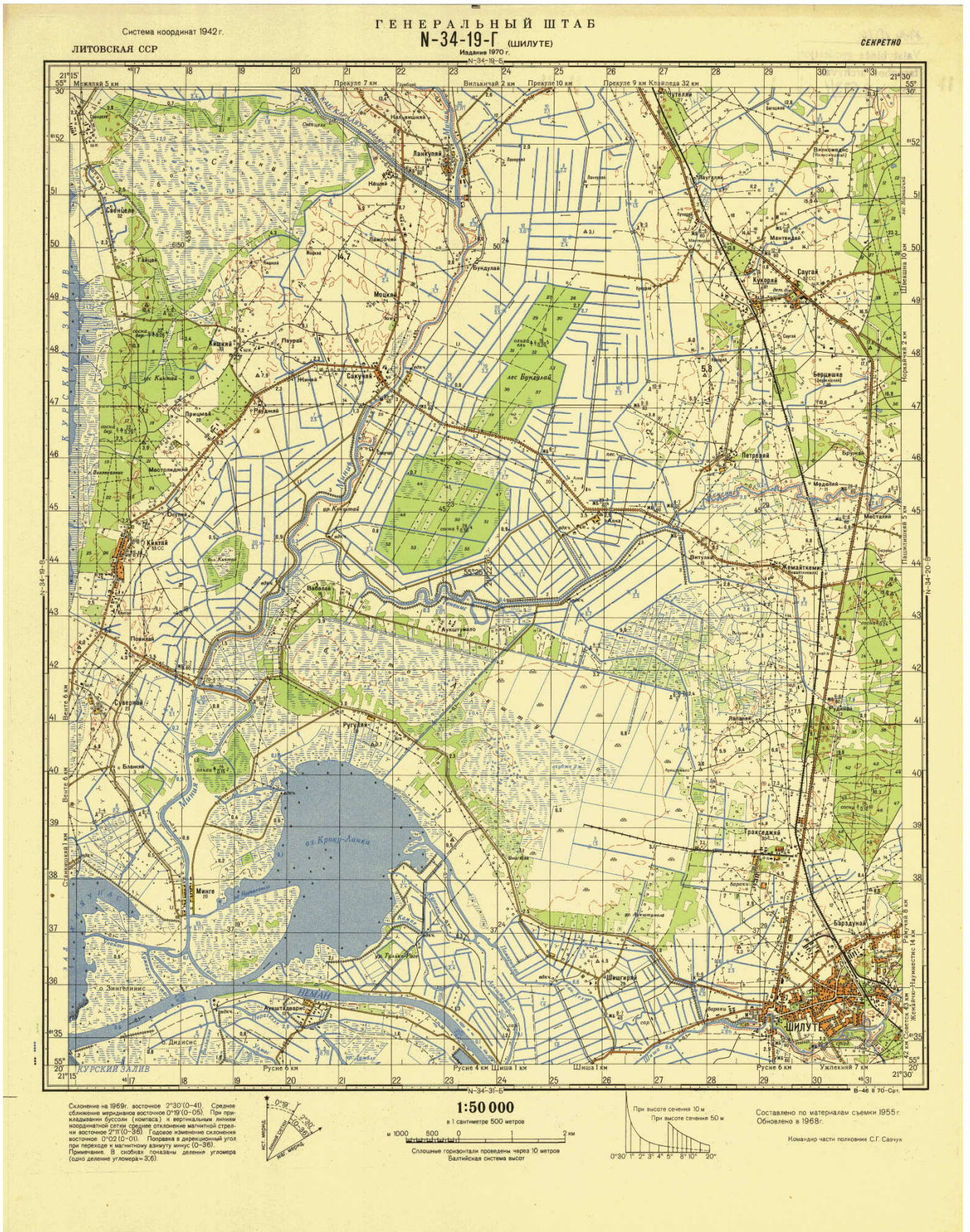

Pav. 17.

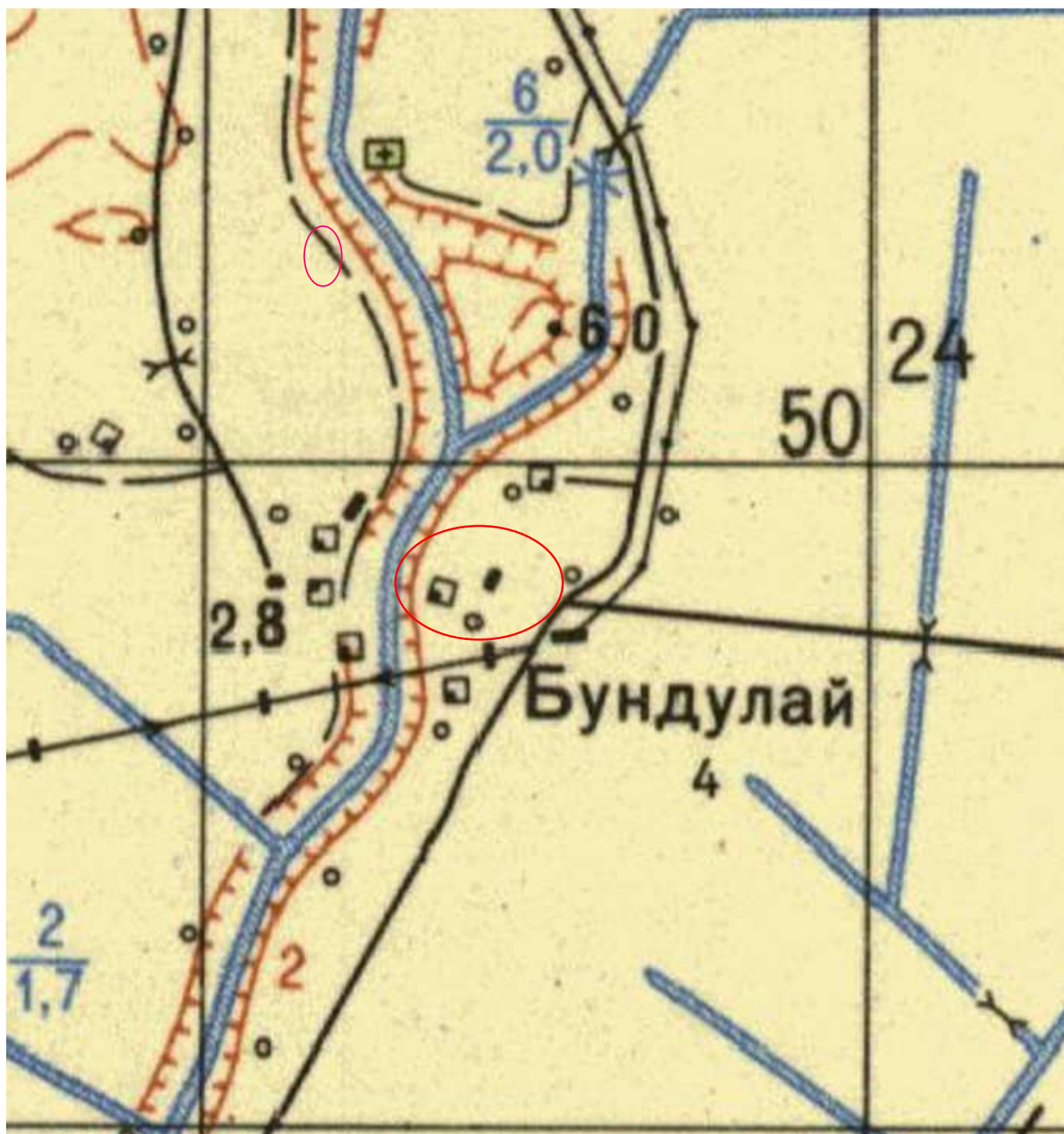
– Malūno žymuo su

sklypu siejamoje sodyboje 1944 m. žemėlapyje.
Vieta apibrėžta apytiksliai

Рав. 18.

Publikuotas pagal 1955 m. duomenis **1968 m.** sovietų karinio gen. štabo sudarytas topografinis žemėlapis N-34-19-Г (Шилуте), M 1:50 000.

Pav. 18/2.

1968 m. žemėlapyje (padidintas fragmentas) su sklypu siejamos buv. malūno sodybos vieta apibrėžta apytiksliai.

LIETUVOS CENTRINIS VALSTYBĖS ARCHYVAS

Biudžetinė įstaiga, O. Milašiaus g. 21, LT-10102 Vilnius, tel. (8 5) 247 7830, faks. (8 5) 276 5318, el. p. lcva@archyvai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190764187.

2022-10-05 Nr. R4-3274
į 2022-09-27 prašymą

96176 Klaipėdos r. sav.

DĖL E. RINGIO NUOSAVYBĖS

Žinių apie Emilio (Emil) Ringio (Ringies) Klaipėdos aps. Priekulės vls. Bundalų (Bundeln) kaime turėtus pastatus, pastatų situacijos plano, pagal Jūsų pateiktus duomenis, archyve saugomuose fonduose nerasta.

Klaipėdos apskrities žemės mokesčių knygos, ipotekos įstaigos ir notarų dokumentai į archyvą saugojimui neperduoti.

Atkreipiame dėmesį, kad duomenų gavėjas privalo naudoti gautus asmens duomenis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (ES) 2016/679 ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka.

PRIDEDAMA. Respublikinės žemės komisijos prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos archyvineame fonde, Klaipėdos apskrities 1944–1948 m. byloje esančio Mieželių (taip dokumente) valsčiaus Bundulų k. ūkių, iš kurių paimama žemė, gyvuliai, žemės ūkio inventoriūs ir trobesiai, sąrašo (be datos; F. R-61, ap. 2, b. 13, l. 157) kopija, 1 lapas.

Direktorius

Originalas nebus siunčiamas

KLAIPĖDOS REGIONINIS VALSTYBĖS ARCHYVAS

Biudžetinė įstaiga, Naujoji Uosto g. 16, LT-92122 Klaipėda, tel. (8 46) 314 565, el. p. klaipeda@archyvai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190766042

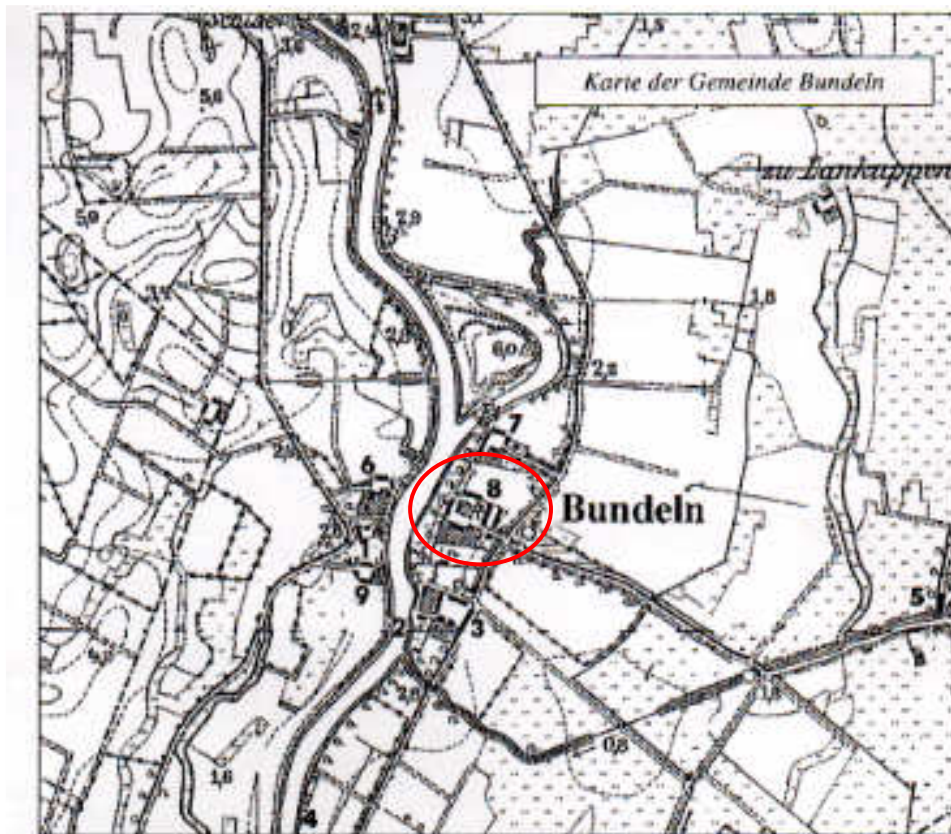
2022-10-18 Nr. (2.3.6) 6R- 923
I 2022-09-29 prašymą

DĖL DUOMENŲ PATEIKIMO

Šilutės rajono apylinkių darbo žmonių deputatų tarybų vykdomųjų komitetų archyviniame fonde saugomoje Bundalų (Bundulų) kaimo 1961-1963 metų, Šilutės rajono Saugų apylinkės vykdomojo komiteto archyviniame fonde saugomoje Bundalų (Bundulų) kaimo 1964-1966 metų, Šilutės rajono Kintų apylinkės vykdomojo komiteto archyviniame fonde saugomose Bundalų (Bundulų) kaimo 1964-1966 metų ūkinėse knygose įrašų apie Emilio Ringio (Emil Ringies) ūkio sodybą su malūnu nerasta..

Direktorius

5R_902_22

87

Pav. 21.

Folgende Haushalte sind aus der Zeit bekannt:

00	Bundels Gertrud	Jungbäu.	
01	Jakomeit Johann	Ba	57,50 ha
00	Jakomeit Marie	Rtin.	
02	Jakuszeit Johann (Michel)	Ba	17,00 ha
03	Kaitinnus Hans	Ba	80,00 ha
00	Kibelka Gustav	Ba. u. Schleusenarb.	
00	Klimkeit Georg	Juba.	
04	Klimkeit Jakob	Ba	52,50 ha
00	Klimkeit Madfine	Jubäu.	
05	Liebe Wilhelmine	Bäu	10,89 ha
00	Mahlke Alma		
00	Marks Johann	Alts.	
06	Marks Martin	Ba.	16,00 ha
07	Petereit Johann	Ba	50,52 ha
00	Petereit Martin	Alts.	
08	<u>Ringies Emil</u>	Ba	<u>67,50 ha</u>
00	Taszus Rosa	Rtin.	
09	Taszus Martin	Ba.	10,00 ha

Kopija iš leidinio: Rugullis Ewald, *Der Amtsbezirk Lankuppen im Kirchspiel Prökuls, Kreis Memel-Land: Erinnerungen an ein deutsches Grenzland an der Memel: Erzählungen über das Leben und Wirken der Menschen hier und in den umliegenden Gemeinden des Amtsbezirkes*, Hilden, 2000, S. 87-88.

Datei:Ort Bundeln 09 0808 Lankuppen Karte.jpg

Datei Dateiversionen Dateiverwendungen

Karte von dem Ort Bundeln, Gemeindefreihaus Lankuppen, Kr. Memel.

151

I → 3 □ 4 = 50

II → 6 □ 7 □ 8 □

100 III.

1. feldw. ringen zur gegenseitigen Lage.

2. Kirchhof u. Sünden auf Pöckels.

3. Kaffeehaus u. 7 eiserne Ringe

4. Landhof u. Mittel-Schächel auf Lankuppen:

5. Bundeln Schützen:

1.	Kirchhof der Seltsamkeit, festgesetzt zum 45. hr	45.
2.	Jakomeit	45.
3.	Jakomeit	17.5.
4.	Trosen	9.
5.	Arabis	15.
6.	Swilinnis	80.
7.	Ringis	68.
8.	Pöckels	49.
9.	Ime Liebe	9.
		<u>292.</u>

10. Gesamtfläche gegen u. Bundeln 446 hr der Hof u. zum 116 hr

11. ...

die Hof u. am 20. 1. 18.

von Jemel Ringis

Hansbom

Landlager 1898

Pav. 22.

Pagal pokario emigrantų prisiminimus nubraižyta Bundalų kaimo sodybų išsidėstymo apytikslė schema su savininkų pavardėmis. Klimkeit sodyba –1, Jakomeit – 2.

Interaktyvus. [Žiūrėta 2022-01-14]. Interneto prieiga:

https://genwiki.genealogy.net/Datei:Ort_Bundeln_09_0808_Lankuppen_Karte

Pav. 23. Nuotraukos fotografuotos 2022 m. vasarą

Vaizdas į sklypą iš PR. Tolumoje matoma gretimame sklype iš vakarų pusės išlikę senosios sodybos dalis pastatų

Tiriamos sklypo šiaurės dalis. Tolumoje matoma išlikusi sena sodyba. Vaizdas iš PR

Nuo kelio Bundalai-Sakūčiai į vakarus ties buvusia malūno sodyba atsišakoja senasis įvažiavimas.
Vaizdas iš Š.

Sklypo šiaurės dalis . Vaizdas iš ŠR

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

**NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO
APSAUGOS SPECIALISTO
KVALIFIKACIJOS ATESTATAS**

2020-02-18 Nr. 0547
(data)

[Redacted name]

(atestuoto specialisto vardas, pavardė)

Paveldosaugos (specialioji) ekspertizė – nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį – etnokultūrinio, istorinio, memorialinio

(nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos veikla (-os) ir specializacija (-os))

Lietuvos Respublikos kultūros ministras

A. V.

(parašas)

Mindaugas Kvietkauskas

(vardas ir pavardė)

A 0547